

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vymáhání pohledávek v rodinněprávních věcech
občanskoprávního řízení**

Michal MRÁZ

© 2017 ČZU v Praze

Provozně ekonomická fakulta

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Michal Mráz

Provoz a ekonomika

Název práce

Vymáhání pohledávek v rodinněprávních věcech občanskoprávního řízení

Název anglicky

Debt recovery of family matters in civil proceeding

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je zjistit možnosti vymáhání pohledávek v České republice a poukázat na způsoby a rizika jednotlivých druhů vymáhání.

Práce se zvláště v teoretické části orientuje na vznik a vymáhání pohledávek vzniklých z rodinných vztahů.

Konkrétně zaměřením se na problematiku vymáhání pohledávek mezi rozvedenými či rozvádějícími se manželi, zejména majetkové vyrovnání. Dále rozebrání současné a především navrhované úpravy zákona, která se týká vymáhání výživného, kde by stát mohl osobě, která má soudem svěřeny děti do trvalé péče, platit část alimentů jako zálohu a posléze tuto částku vymáhat na dlužníkovi- neplatícím rodiči.

Vymáhání dluhů na výživném, které hradí primárně stát, je zamýšlenou novelou občanského zákoníku, a to na popud Ministerstva práce a sociálních věcí. Tato plánovaná úprava zákona bude konfrontována s již platnou právní úpravou tohoto způsobu vymáhání pohledávek ve Slovenské republice.

Dílčím cílem je zjistit, zda by tento způsob efektivně řešil neochotu dlužníků na výživném dostát jejich rodičovské povinnosti.

Metodika

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Vypracování teoretické části na základě shromáždění literárních a dalších zdrojů informací, prostudování materiálů a použití platných právních předpisů.

Hlavními metodami teoretické části bude kompilace (rešerše) z odborných zdrojů a právní úpravy, dále analýza právní úpravy, komparace naší a slovenské úpravy a syntéza.

V praktické části se bude pracovat s reálně získanými daty o počtech rozvodů, přiznaných plateb výživného a následné jejich analýze pomocí grafů k posouzení procentuální úspěšnosti jednotlivých druhů pohledávek. Základní metodou bude metoda statistická kvalitativní i kvantitativní.

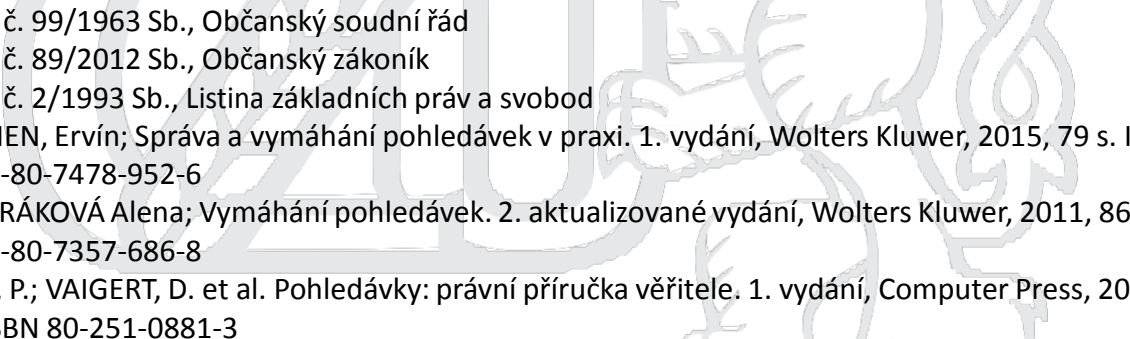
Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

pohledávka, dlužník, věřitel, rodiče, děti, výživné, žaloba, exekuce, soud,

Doporučené zdroje informací

1. Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád
 2. Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
 3. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
 4. PERTHEN, Ervín; Správa a vymáhání pohledávek v praxi. 1. vydání, Wolters Kluwer, 2015, 79 s. ISBN 978-80-7478-952-6
 5. VONDRÁKOVÁ Alena; Vymáhání pohledávek. 2. aktualizované vydání, Wolters Kluwer, 2011, 868 s. ISBN 978-80-7357-686-8
 6. RIŠKO, P.; VAIGERT, D. et al. Pohledávky: právní příručka věřitele. 1. vydání, Computer Press, 2006, 284 s. ISBN 80-251-0881-3
-

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 28. 2. 2017

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 3. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 09. 03. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci na téma „Vymáhání pohledávek v rodinněprávních věcech občanskoprávního řízení“ vypracoval pod vedením svého vedoucího bakalářské práce, samostatně a s použitím literárních pramenů a dalších informačních zdrojů, které jsou uvedeny na konci práce. Jako autor této bakalářské práce dále prohlašuji, že v souvislosti s jejím vytvořením nebyla porušena autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2017

Poděkování

Tímto způsobem bych chtěl vřele poděkovat vedoucí své bakalářské práce, paní JUDr. Evě Kadlecové, za ochotu, trpělivost, udílení užitečných rad a připomínek během konzultačních setkání a zároveň také mé rodině, za to, že mě podporovala během mého studia.

Vymáhání pohledávek v rodinněprávních věcech občanskoprávního řízení

Souhrn

Tato bakalářská práce předkládá řešení, jak právně řešit vymáhání pohledávek v České republice. Teoretická část vychází z platné právní úpravy v této oblasti, zhodnocuje možnosti, jak činit, aby vymáhání bylo co nejefektivnější. Dále jsou popsány způsoby jak možno věřitelem pohledávku utvrdit a předejít jejího neuspokojení po datu splatnosti (tedy dospělosti pohledávky). V praktické části jsou vyzvednuta specifika vymáhání pohledávek v rodinných vztazích, je zde graficky znázorněna rozvodovost v České republice v návaznosti na uzavřené sňatky a porovnán navrhovaný zákon o zálohovém výživném s již zavedeným předpisem, který funguje ve Slovenské republice.

Klíčová slova: pohledávka, dlužník, věřitel, rodiče, děti, výživné, žaloba, exekuce, soud

Debt recovery of family matters in civil proceeding

Summary

This thesis presents a solution to legally solve the debt recovery in the Czech Republic. The theoretical part is based on the applicable legislation in this area, assesses the ways and means to do the effective enforcement. The methods and possibilities of prevention and creditor's strengthen are examined to prevent dissatisfaction after the due date. The specifics of a recovery in family relations are mainly described in the practical part. The divorce rate in the Czech Republic is graphically illustrated in connection with marriages. The comparison with the proposed law on advance alimony shows us the differences with pre-established rules that work in the Slovak Republic.

Key words: debt, debtor, creditor, parents, children, alimony, prosecution, execution, court

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika	11
2.1	Cíl	11
2.2	Metodika.....	11
3	Teoretická východiska práce	12
3.1	Charakteristika pohledávky	12
3.1.1	Pohledávky na výživném.....	12
3.1.2	Vznik pohledávky.....	13
3.1.3	Zánik pohledávky	13
3.1.4	Promlčení pohledávky	13
3.1.5	Prekluze pohledávky.....	14
3.2	Právní předpisy upravující problematiku pohledávek.....	14
3.3	Zajišťovací prostředky pohledávky	15
3.3.1	Zajištění a utvrzení dluhu	15
3.3.2	Příklady zajištění dluhu	16
3.3.3	Příklady utvrzení dluhu	18
3.4	Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou.....	19
3.4.1	Vymáhání pohledávky samotným věřitelem	19
3.4.2	Vymáhání pohledávky inkasní kanceláří.....	19
3.4.3	Postoupení pohledávky.....	19
3.5	Vymáhání pohledávek prostřednictvím soudního řízení.....	20
3.5.1	Soudní systém v České republice	20
3.5.2	Podání žaloby	21
3.6	Vymáhání pohledávek prostřednictvím rozhodčího řízení	23
3.6.1	Charakteristika rozhodčího řízení.....	23
3.6.2	Rozhodčí smlouva a doložka.....	24
3.7	Výhody, nevýhody soudního a rozhodčího řízení.....	26
3.7.1	Výhody soudního řízení.....	26
3.7.2	Výhody rozhodčího řízení	26
3.7.3	Nevýhody soudního řízení.....	26
3.7.4	Nevýhody rozhodčího řízení	27

3.8	Adhézní řízení v rámci trestního řízení	27
3.8.1	Definice adhézního řízení	27
3.8.2	Definice trestního řízení	27
3.8.3	Adhézní řízení.....	28
3.8.4	Vymáhání pohledávek prostřednictvím trestního oznámení	29
3.9	Výkon rozhodnutí	29
3.9.1	Soudní výkon rozhodnutí.....	30
3.9.2	Exekuční řízení	30
4	Vlastní práce	32
4.1	Rozvodovost v České republice	32
4.2	Výživné při jeho neplacení	35
4.2.1	Průměrná výše určeného výživného	36
4.2.2.	Odebírání řidičského průkazu.....	37
4.3	Zálohování výživného na děti státem	38
4.3.1	Sociálněprávní ochrana dětí.....	39
4.3.2	Slovenská republika.....	39
4.3.3	Zálohové výživné v České republice	40
5	Diskuze	45
6	Závěr	47
7	Zdroje.....	48
7.1	Odborná literatura.....	48
7.2.	Internetové zdroje	48
7.3.	Legislativní dokumenty	49
8	Seznam grafů a tabulek.....	49
9	Přílohy.....	49

1 Úvod

Problematika pohledávek a jejich vymáhání, jsou-li po lhůtě splatnosti, je stále velmi aktuální záležitostí. Dá se říci, že pohledávky státu, které nejsou správně právně ošetřeny, ohrožují v některých případech zdárné hospodaření státu (např. kauza Diag Human). Nevymožená pohledávka osobou samostatně výdělečně činnou (podnikatelem) může způsobit potažmo její krach. Jsou tisíce drobných živnostníků, kteří v důsledku nevymožných pohledávek museli ukončit činnost osoby samostatně výdělečně činné dle zákona o živnostenském podnikání. Nejhorší situace byla počátkem 90. let minulého století, kdy se změnou politického režimu měnil i právní řád a byly vydávány zákony bez jakýchkoliv předchozích zkušeností, jejichž mezery využívala celá řada podvodníků, kteří se snažili obohatit za každou cenu. Soudy jasně nezvládaly obrovský nápor soudních návrhů na řešení majetkových sporů a mnohdy řešení věci soudem až po osmi letech zničilo řadu firem. V současnosti se zdá být situace lepší, ale zdaleka není vymahatelnost práva na té správné úrovni. Proto je důležité, aby strany při uzavírání jakýchkoliv smluv byly velmi obezřetné a snažily se využívat právních zajišťovacích institutů. Dále je důležité, aby věřitel řešil pohledávku po lhůtě splatnosti co nejdříve, neboť, čím je nesplacená pohledávka starší, tím se snižuje šance na její vymožení.

Snahou této bakalářské práce je umožnit orientaci v této složité problematice, zejména s ohledem na to, jak pohledávky co nejefektivněji a nejrychleji vymáhat s co možná nejnižšími náklady. Tato bakalářská práce se však bude zabývat pouze vymáháním výživného k nezletilým dětem nebo dětem, které se soustavně připravují na budoucí povolání do 26 let.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl

Cílem této bakalářské práce je seznámení čtenáře s problematikou pohledávek jako celku a možnostmi a způsoby jejich vymáhání v České republice. Snahou je, aby se čtenář po seznámení s prací orientoval v možnostech vymáhání pohledávek v České republice a v případě, že vznikne potřeba pohledávku legálním způsobem vymáhat, uměl zvolit správný způsob vymáhání.

Hlavním cílem této práce však bude snaha rozebrat zamýšlený legislativní návrh vlády ČR, jmenovitě Ministerstva práce a sociálních věcí, uzákonit tzv. zálohové výživné, které by za neplatiče výživného zálohově hradil stát a zpětně je vymáhal na neplatičích. Tento legislativní záměr bude porovnán s již platnou právní úpravou zejména ve Slovenské republice a proveden závěr, zda se má Česká republika touto cestou vydat či nikoliv.

2.2 Metodika

Teoretická část práce bude rozebírat a analyzovat jednotlivé možnosti vymáhání pohledávek v České republice a následně bude provedeno jejich srovnání (tedy mimosoudní vymáhání pohledávek, vymáhání pohledávek prostřednictvím obecného soudu, vymáhání pohledávek prostřednictvím rozhodčího soudu a vymáhání pohledávek v trestním řízení prostřednictvím adhézního řízení). Dále bude zkoumáno zhodnocení možností vymáhání pohledávek po získání exekučního titulu (soudní vymáhání pohledávek, exekuce) a specifika vymáhání pohledávek na výživném. Budou též probrány možnosti právního řádu České republiky, která vznik pohledávek po době splatnosti co nejučinněji zabránit, tzv. zajištění pohledávky a rozebrány budou z právního hlediska pojmy jako např. promlčení a prekluze pohledávky.

V praktické části budou zkoumána specifika vymáhání pohledávek na výživném a jejich procentuální úspěšnost s ohledem na rozvodovost a rozpady partnerských vztahů s přihlédnutím k platné judikatuře v této oblasti a zhodnocení navrhované úpravy zákona na zálohované výživné, která bude porovnána s již dnes fungující právní úpravou ve Slovenské republice.

3 Teoretická východiska práce

3.1 Charakteristika pohledávky

*„Pojem pohledávka je v právu chápán jako právo, které vzniká jednomu z účastníků vůči druhému účastníku. Obsahem práva je vyžadovat určité přesně vymezené plnění a to z určitého právního důvodu. Účastníky tohoto právního vztahu nazývá právo jako věřitele a dlužníka. Důvodů pro vznik pohledávky je celá řada. Nejčastějším důvodem je vznik právního vztahu na základě smlouvy. Smlouva je dvoustranný i vícestranný právní úkon, kdy věřitel má na jedné straně právo od dlužníka obdržet určité plnění a dlužník má povinnost vůči věřiteli mu toto plnění poskytnout.“*¹ Plnění těchto pohledávek obsahuje většinou povinnost plnění na straně dlužníka a oprávnění na straně věřitele. Lze tedy říci, že na jedné straně je právo věřitele obdržet plnění z určitého občanskoprávního vztahu, tak ze vztahu obchodněprávního. Obecně jsou práva a z nich vyplývající závazky upraveny v čtvrté části zákona č.89/2012 Sb. (ObčZ) v ust. § 1721 a ns., (zákonu o rodině č.94/1963 Sb., který byl zrušen ObčZ ke dni 1.1.2014).

3.1.1 Pohledávky na výživném

Výživné (obecně také alimenty) nejčastěji představuje peníze, kterými má rodič povinnost přispívat na potřeby svého dítěte, pokud není schopno samo se živit. Podle ObčZ mezi rodiči a dětmi platí vzájemná vyživovací povinnost, stejně jako mezi ostatními příbuznými i manželi. Legislativně je výživné upraveno dnes hlavně v ObčZ. Důležitým znakem odlišující jej od ostatních pohledávek je ust. § 613 ObčZ, které stanoví, že právo na výživné jako celek se nepromlčuje, jednotlivá opětuující se plnění však promlčení podléhají.

Dá se říci, že pohledávka na výživném je pohledávkou specifickou. Zákon chápe obecně výživné v širším smyslu, a to nejen jako vyživovací povinnost rodičů k dětem, ale vyživovací povinnost mezi manželi za trvání manželství, vyživovací povinnost může vzniknout i mezi rozvedenými manželi.

¹ DRBOHLAV, Josef a Tomáš POHL. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. 2011. Daňová řada.

3.1.2 Vznik pohledávky

Vyplývá ze závazkových vztahů a z nich může docházet z různých důvodů ke vzniku pohledávky, ale nejčastěji:

- Ze smluv
- Ze způsobení škody
- Z bezdůvodného obohacení
- Jiných skutečností uvedených v zákoně, jako např. z odpovědnosti za vady nebo z prodlení dlužníka a věřitele
- Nezaplacením výživného stanoveného soudem či přímo ObčZ

3.1.3 Zánik pohledávky

- splněním
- dohodou mezi věřitelem a dlužníkem
- prekluzí pohledávky
- započtením
- rozhodnutím soudu o tom, že pohledávka neexistuje
- prominutím dluhu
- smrtí dlužníka nebo věřitele (v některých případech)

3.1.4 Promlčení pohledávky

Není-li právo z dospělé pohledávky plněno, začíná běh promlčecí lhůty. Uplynutím promlčecí lhůty právo nezaniká, ale je výrazně oslabeno. V praxi to znamená, že jestliže dlužník neplní dobrovolně svůj závazek, věřitel se může k uspokojení své pohledávky domáhat některou z právních cest (podrobně bude probráno později). Při promlčení právo nezaniká. Právo se promlčí, když uplynul zákonem stanovený čas a právo nebylo uplatněno soudní cestou. Na rozdíl od prekluze soud k promlčení přihlédne pouze na námitku dlužníka o promlčení pohledávky. Dovolá-li se dlužník promlčení, nelze věřiteli promlčené právo přiznat, a soud žalobu zamítne. Naopak pokud dlužník plní dobrovolně pohledávku promlčenou, nedochází k bezdůvodnému obohacení. Promlčují se všechna majetková práva s výjimkou práva vlastnického.

„Nebylo-li právo vykonáno v promlčecí lhůtě, promlčí se a dlužník není povinen plnit. Plnil-li však dlužník po uplynutí promlčecí lhůty, nemůže považovat vrácení toho, co plnil.“²

3.1.5 Prekluze pohledávky

Prekluze neboli zánik práva uplynutím určité lhůty znamená, že uplynutím zákonem stanovené lhůty uvedené v zákoně právo zaniká a uplatní-li věřitel (zřejmě z neznalosti) takovéto právo soudní cestou, soud musí k zániku práva přihlédnout a nárok zamítnout i bez námítky dlužníka. Plní-li dlužník dobrovolně prekludovanou pohledávku (opět z neznalosti), je v podstatě takové jednání protiprávní, na straně věřitele vzniká bezdůvodné obohacení, kterého se dlužník může domáhat (a to i soudní cestou) a tímto způsobem uhrazenou pohledávku vrátit. *„Nebylo-li právo vykonáno ve stanovené lhůtě, zanikne jen v případech stanovených zákonem výslovně. K zániku práva soud přihlédne, i když to dlužník nenamítne.“³*

3.2 Právní předpisy upravující problematiku pohledávek

- Stěžejním právním předpisem, který problematiku pohledávek v České republice v současné době upravuje hmotněprávně, je účinností od 1. 1. 2014 zákon č. 89/2012 Sb. tzv. ObčZ. Ten nahradil dříve platné zákony č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- Problematikou vymáhání pohledávek procesní cestou se zabývá zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů a zákon č. 121/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti, tzv. exekuční řád (dále EŘ).
- Daňové a účetní aspekty pohledávek řeší zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších změn a doplňků a vyhláška č. 500//2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení výše uvedeného zákona o účetnictví

² Zákon č. 89/2012 Sb., (ObčZ, díl 3, oddíl 1, § 609)

³ Zákon č. 89/2012 Sb., (ObčZ, díl 3, oddíl 2, § 654, odstavec 1)

3.3 Zajišťovací prostředky pohledávky

Podstata zajištění spočívá v možnosti věřitele, který se nedočkal plnění od dlužníka, uspokojit svou pohledávku jiným způsobem. Věřitel, který nechce spoléhat na to, že se dočká náhrady až v exekuci, má možnost sjednat si některý ze zajišťovacích prostředků, které přijdou na řadu v případě, že dlužník nesplní to, co slíbil.

3.3.1 Zajištění a utvrzení dluhu

O zajišťovací funkci může být tedy řeč jen tehdy, pokud je prostředek zajištění schopen splnění dluhu nahradit, tj. dává jistotu, že věřitel nějaké plnění skutečně obdrží. ObčZ proto rozlišuje zajištění od pouhého utvrzení dluhu (§ 2010 a násl.). Do první skupiny (§ 2018 a násl.) patří zástavní a zadržovací právo, ručení, finanční záruka, zajišťovací převod práva a srážky ze mzdy; do druhé je zařazena právě smluvní pokuta a uznání dluhu, které splnění dluhu pouze utvrzují (§ 2048 a násl.). Za určitou formu jistoty lze pokládat i závdavek, který ObčZ upravuje v § 1808 a 1809.

Úprava zajištění v ObčZ je uvedena obecnými ustanoveními o jistotě, v nichž lze najít normy společné pro všechny zajišťovací instituty. Nově je v zákoníku výslovně zmíněna možnost dát jistotu nejen věřiteli, ale i třetí osobě, která ji spravuje ve prospěch věřitele (ObčZ, § 2010).

Novinkou je i stanovení rozsahu zajištění ve vztahu k úrokům: Dle § 2015 se zajištění vztahuje jen na výši úroků, která je osobě poskytující jistotu známá. Dává-li tedy jistotu osoba odlišná od dlužníka, musí být o skutečně sjednané výši úroku informována, jinak je rozsah zajištění omezen výší zákonné úrokové sazby.

3.3.2 Příklady zajištění dluhu

Ručení

dle ust. § 2018 a ns. ObčZ

V tomto případě je situace taková, že ten kdo věřiteli prohlásí, že ho uspokojí v případě, že dlužník věřiteli dluh nesplní, stává se dlužníkovým ručitelem. Takovéto ručitelské prohlášení vyžaduje vždy písemnou formu. „*Význam ručení se zvyšuje tím, že dochází k rozšíření okruhu majetku, ze kterého může věřitel uspokojit svoji nesplacenou pohledávku, nejčastěji např. proto, že majetek dlužníka není dostatečný, aby nárok věřitele pokrýl.*“⁴

Zajišťovací převod práva

dle ust. § 2040 – 2044 ObčZ

V současném ObčZ byla vypuštěna zvláštní úprava zajištění postoupením pohledávky, neboť pohledávka je pouze jedním z druhů práv, která mohou být k zajištění převedena. Na tento druh zajištění se proto také používá § 2040 a násl. současného ObčZ. Jak vyplývá již z názvu, podstatou tohoto zajišťovacího prostředku je převedení práva dlužníka či jiné osoby na věřitele. Vzhledem k tomu, že účelem převodu je zajištění dluhu, je jeho trvání časově omezeno a podmíněno. ObčZ v § 2044 výslovně zakotvuje právní domněnku, že se právo převádí s rozvazovací podmínkou. To znamená, že okamžikem, kdy dojde ke splnění dluhu, nabývá dlužník (či jiná osoba, která jistotu poskytla) své právo automaticky zpět. Naopak v případě nesplnění dluhu se stává převod práva nepodmíněným, tzn., bylo-li např. k zajištění převedeno vlastnické právo, stává se věřitel vlastníkem. Důležité je však zmínit, že strany si mohou ujednat i to, že při splnění dluhu nedochází k automatickému obnovení práv u původního oprávněného, ale že je věřitel povinen právo znovu převést nazpět; § 2044 odst. 2 je pouze dispozitivní, tzn. lze se od něj odchýlit dohodou stran.

⁴ PILÁTOVÁ, Jana; RICHTER, Jaroslav. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi*. Olomouc: ANAG, 2009. Účetnictví (ANAG).

Následující ustanovení se věnují vzniku zajištění, jeho trvání a s tím souvisejícím postavením zúčastněných osob. Zejména je třeba zdůraznit povinnost zápisu zajišťovacího převodu práva do veřejného seznamu, týká-li se věci, která se do něj zapisuje. Ust. § 2043 řeší majetkové vyrovnání stran v případě zániku zajištění. Následující ustanovení zakotvuje právo osoby, která zajištění poskytla, na finanční náhradu ve výši rozdílu mezi hodnotou předmětu zajištění a hodnotou zajištěného dluhu. „*Věřitel může uzavřít s dlužníkem smlouvu, ve které dlužník převede na věřitele určité své majetkové právo. Význam zajištění převodem práva spočívá v tom, že v případě nesplnění závazku bude věřitel uspokojen z převedeného práva.*“⁵

Zástavní právo

Velmi často užívaným zajišťovacím prostředkem je zástavní právo, které se od dalších zajišťovacích prostředků odlišuje v tom, že má věcnou povahu, tzn. zásadně následuje právní osud zajištěné věci (zástavy). „*Zástavní právo slouží jak k zajištění pohledávky, tak i k zajištění jejího příslušenství v případě jejich řádného a včasného nesplnění. Zástavní právo vzniká na základě písemné smlouvy, tzv. dobrovolné, smluvní zástavní právo, nebo na základě schválené dědické dohody nebo ze zákona.*“⁶ Z tohoto důvodu najdeme úpravu tohoto institutu v části o věcných právech (ObčZ§ 2016 a násl.). Další výhodou zástavního práva spočívá v tom, že při konkurenci více zajišťovacích prostředků svědčí zástavnímu věřiteli výhodnější pořadí, které se ještě více posiluje, je-li zástavní právo evidováno ve veřejném seznamu (ObčZ§ 2016).

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti

dle ust. §71a, 71b a 71c notářského řádu

Tento způsob zajištění pohledávky je pro věřitele velmi zajímavý, neboť díky zápisu práv a povinností stvrzených notářským zápisem se dlužník zavazuje řádně plnit své závazky

^{5,6} PILÁTOVÁ, Jana; RICHTER, Jaroslav. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi*. Olomouc: ANAG, 2009. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7263-534-4.

a hlavně dává svolení, aby na základě tohoto zápisu při neplnění povinností mohl být okamžitě zahájen výkon rozhodnutí či exekuce.

„Takto provedený notářský zápis je totiž sám o sobě již exekucním titulem, kdy, aby došlo k výkonu rozhodnutí, či exekuci není třeba mnohdy zdlouhavého nalézacího řízení. Tento institut proto vymáhání pohledávek časově velmi zrychluje. S takovýmto notářským zápisem je však nutný souhlas dlužníka.“⁷

3.3.3 Příklady utvrzení dluhu

Smluvní pokuta

dle ust. § 2048 a ns. ObčZ

Smluvní pokuta je nově zařazena mezi způsoby utvrzení dluhu. V současné době umožňuje ObčZ oproti minulé právní úpravě této problematiky sjednat smluvní pokutu i ve formě jiného, než peněžitého plnění. ObčZ dnes připouští, aby dlužníkovi vznikla povinnost k zaplacení pokuty i tehdy, když porušení smluvní povinnosti nezavinil. To však nebrání ujednání stran vázat vznik nároku na zaplacení smluvní pokuty výlučně na zaviněné porušení. Důležitou změnou je také odstranění požadavku písemné formy pro sjednání smluvní pokuty. § 2051 zakotvuje právo dlužníka požadovat u soudu snížení nepřiměřeně vysoké smluvní pokuty.

Uznání dluhu

dle ust. §2053 a ns. ObčZ

Uznání dluhu musí být učiněno co do důvodu i výše a musí tak být písemnou formou. V této souvislosti je důležité konstatovat, že placení úroků se považuje za uznání dluhu ohledně částky, z níž se úroky platí.

⁷ VONDRÁKOVÁ, Alena. *Vymáhání pohledávek*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Meritum (Wolters Kluwer ČR).

3.4. Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou

3.4.1 Vymáhání pohledávky samotným věřitelem

„Prvním krokem věřitele by mělo být kontaktování dlužníka, což je možno učinit telefonicky, E- mailem nebo doporučeným dopisem prostřednictvím pošty. Je třeba zjistit, proč svůj povinný závazek neplní a snažit se s ním o jeho plnění dohodnout. V případě zjištění, že dlužník je opravdu ve finanční tísní, je možné mu nabídnout splátkový kalendář.“⁸

3.4.2 Vymáhání pohledávky inkasní kanceláří

V dnešní době je na trhu s pohledávkami řada specializovaných subjektů, které se zabývají vymáháním pohledávek a sami sebe nazývají inkasními kancelářemi. Výhodou tohoto postupu je, že se věřitel nemusí o pohledávku dále starat a inkasní kancelář pracuje za něj. Zde je však důležité, aby smlouva mezi věřitelem a inkasní kanceláří byla správně koncipována. Jde tedy hlavně o to, jak dlouho bude mít inkasní kancelář pohledávku ve správě, jak bude v případě neúspěchu vypracována závěrečná zpráva, jaká bude provize v případě úspěšného a neúspěšného inkasa pohledávky. Mělo by zde být též uvedeno, že věřitel neodpovídá za případný právní exces inkasní kanceláře.

3.4.3 Postoupení pohledávky

dle dílu 6, ust. §1879 a ns. ObčZ

Jestliže věřitel nechce z nějakých důvodů vymáhat pohledávku soudní cestou lze též pohledávku, i bez souhlasu dlužníka postoupit novému věřiteli. ObčZ označuje původního věřitele jako postupitele a nového věřitele jako postupníka. *„Účelem je zajistit prostřednictvím postoupené pohledávky splnění jiné pohledávky, anebo zajištění hotových peněžních prostředků, jeví-li se postupovaná pohledávka za dlužníkem jako dlouhodobá.“⁹* Velkou nevýhodou tohoto způsobu přenosu pohledávky na jinou osobu je fakt, že postupník „kupuje“ pohledávku v naprosté většině ze spekulativních důvodů (zejména daňových) a nabízí odkup za zlomek její nominální hodnoty.

⁸ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní*: 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011.

⁹ PILÁTOVÁ, Jana; RICHTER, Jaroslav. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi*. Olomouc: ANAG, 2009. Účetnictví (ANAG).

3.5. Vymáhání pohledávek prostřednictvím soudního řízení

V této kapitole bude přistoupeno k další postupu věřitele při vymáhání pohledávek, když mimosoudní možnosti vymáhání pohledávek selžou.

3.5.1 Soudní systém v České republice

Nejprve bude vysvětleno, jak funguje systém soudů v České republice, jejichž prostřednictvím se dají pohledávky vymáhat. Soudy v ČR jsou nezávislé státní orgány, vykonávající podle čtvrté hlavy Ústavy, soudní moc. Tedy zákonem stanoveným způsobem zajišťují:

- v občanskoprávním řízení ochranu subjektivních práv
- v trestním řízení rozhodují o vině a trestu za trestné činy
- ve správním soudnictví přezkoumávají akty orgánů veřejné správy

Případně rozhodují i o dalších věcech, které jsou jim zákonem svěřeny. Mimo soustavu těchto obecných soudů jako zvláštní ústavní orgán soudního typu stojí Ústavní soud, který v ústavním soudnictví rozhoduje o souladu obecných právních předpisů i individuálních rozhodnutí s ústavou.

Soustava českých soudů je čtyř-čláková:

- nejvyšší soud
- vrchní soudy
- krajské soudy
- okresní soudy

Jde o články, nikoli o stupně (takto se označují v konkrétním soudním řízení, které je standardně dvoustupňové), protože soudy jsou nejen nezávislé na jiných státních orgánech, ale i navzájem samy na sobě. V soustavě soudů tak neexistují vztahy nadřízenosti a podřízenosti, jako je tomu např. u státních zastupitelství. Pokud tedy soud vyššího stupně

zruší rozhodnutí soudu prvního stupně a věc mu vrátí se závazným právním názorem, učiní tak jen na základě zákonem svěřené pravomoci rozhodovat o opravných prostředcích, nikoli na základě svého „nadřízeného“ postavení. Tato nezávislost však neplatí pro státní správu soudů, vykonávanou Ministerstvem spravedlnosti a předsedy vyšších soudů, ta totiž není výkonem soudní moci, ale moci výkonné. Úkolem soudů je autoritativně rozhodovat o návrzích, jakož je v civilních věcech žalob, které jsou mu v zákonem stanovených věcech a zákonem stanoveným způsobem předloženy. Konkrétní rozhodnutí pak činí zejména v jednodušších případech samosoudce, což je vždy profesionální soudce, nebo u okresních soudů v rodinných, pracovněprávních a zemědělských záležitostech soudní senát. Přisedící u okresních soudů nejsou zpravidla profesionální právníci. U Nejvyššího soudu jsou zřízeny dva druhy senátů, a to trestní kolegium a občanskoprávní a obchodní kolegium.

3.5.2 Podání žaloby

Žaloba je technický termín pro návrh na zahájení řízení v občanskoprávních věcech., a to v těch případech, kde toto řízení má povahu sporu, který vznikl z dvoustranného právního vztahu. Soudní žalobu podává žalobce (navrhovatel) formou žalobního návrhu proti odpůrci (žalovanému) formou žalobního návrhu. Žaloba musí obsahovat Občanským soudním řádem (OSŘ), ust. § 74 stanovené náležitosti:

- označení soudu, kterému je žalobní návrh určen. Místně příslušný je soud, v jehož obvodu má žalovaný nahlášené trvalé bydliště. (dále jen žalovaný)
- označení účastníků řízení. Tedy jméno adresa a eventuelně další specifikace subjektu (zvláště u právnických osob např. IČ), který žaluje a ta samá určení subjektu, který je žalován
- označení věci, které se návrh týká

Toto je úvodní stránka žaloby.

Posléze se pokračuje vyličením rozhodných skutečností, proč ke sporu dochází.
„Dále následují důkazy na podporu tvrzení žalobce. Za nejspolehlivější důkaz se považují
důkazy listinné (smlouvy, faktury, upomínky, notářský nebo exekutorský zápis)“.¹⁰

- Ust. § 125 OSŘ upozorňuje na další možné použitelné důkazní prostředky jako je výslech účastníků, svědecká výpověď. U svědecké výpovědi je však nutné, aby žalobce svědka přesně identifikoval místem bydliště, případně pracoviště a hlavně uvedl, k jaké otázce se má svědek vyjádřit. Je pak pouze na úvaze soudu, zda navrženého svědka předvolá či nikoliv.
- Následuje poté žalobní petit, tedy návrh toho, jak by měl soud rozhodnout.
- V žalobním návrhu by mělo být též uvedeno, která ze stran by měla nést náklady řízení (zejména soudní poplatek na zahájení soudního řízení, tzv. znalečné a svědečné, odměna soudního znalce, náklady právního zastupování strany). Zpravidla soud o nákladech řízení rozhoduje podle úspěšnosti stran ve sporu.
- Datum sepsání žalobního návrhu

V případě, že se žalobní strana domnívá, že její nárok je jednoduchý a nezpochybnitelný, může požádat žalobce o projednání věci ve **zkráceném režimu**, kdy soud rozhodne pouze na základě předložených listinných důkazů bez slyšení obou stran. V tomto případě nerozhoduje rozsudkem, ale **platebním rozkazem**, proti kterému může žalovaná strana podat ve stanovené lhůtě odpor. V takovém případě soud automaticky platební rozkaz zruší a následuje klasické soudní řízení, zpravidla předvoláním všech zúčastněných stran soudu a projednáním věci při ústním jednání.

Existuje možnost, že jakákoliv strana s vnesením rozsudku nesouhlasí, podle OSŘ může použít do 15 dnů od doručení rozhodnutí, že se proti takovému rozhodnutí může odvolat. V odvolání popíše, v čem spatřuje chyby rozhodnutí soudu první instance a jak by si přála, aby odvolací soud rozhodl. Odvolání se podává prostřednictvím soudu, který napadené rozhodnutí vydal a ten postoupí celou věc k projednání soudu vyšší instance (v občanskoprávních věcech to bývá zpravidla krajský soud). Ten může napadené rozhodnutí zrušit a vrátit se závaznými pokyny soudu první instance, který toto rozhodnutí

¹⁰ VONDRÁKOVÁ, Alena. *Vymáhání pohledávek*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Meritum (Wolters Kluwer ČR).

vydal nebo napadené rozhodnutí rovnou zrušit a sám rozhodnout. Další možností je napadené rozhodnutí potvrdit. Rozhodnutí odvolacího soudu je konečné a v případě, že je vyhověno žalující straně, stává se takovéto rozhodnutí tzv. **exekučním titulem**, na základě kterého je možno podat návrh na výkon rozhodnutí či exekuci.

Rozhodnutí odvolacího soudu je možno teoreticky napadnout ze zákonem stanovených důvodů mimořádným opravným prostředkem, kterým je dovolání, ale vůči rozhodnutí odvolacího soudu nemá odkladný účinek.

3.6. Vymáhání pohledávek prostřednictvím rozhodčího řízení

Další možností, jak může věřitel pohledávku vymáhat je rozhodčí řízení, které má od klasického soudního řízení svá velká specifika. Ta budou popsána s uvedením rozdílů, jak se jednotlivě postupuje. Uvedeno bude též porovnání těchto dvou typů vymáhání pohledávek a zdůrazněny rozdíly, výhody a nevýhody každého z nich.

3.6.1 Charakteristika rozhodčího řízení

Dá se říci, že rozhodčí řízení je podobné soudnímu řízení a pohledávka, jehož prostřednictvím je uplatněna, se může vymoci. Je to **alternativa** k řízení soudnímu. Rozhodčí řízení je možno specifikovat jako dobrovolné a na základě dohody smluvních stran dojde k postoupení případného sporu neutrální třetí straně, která spor rozhodne. (tj. konkrétním soukromým osobám či nestátní instituci), které vydají po provedeném řízení závazné a vykonatelné rozhodnutí (exekuční titul).

Rozhodčí řízení v České republice je upraveno zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1. 1. 1995. Současná právní úprava umožňuje rozhodovat v rozhodčím řízení veškeré spory majetkové povahy s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí, pokud se strany těchto sporů na tom dohodnou.

Rozhodčí řízení je alternativní formou řešení sporů oproti soudnímu řízení a mezi jeho výhody patří zejména rychlost, nižší náklady, neveřejnost a bezformálnost. Nevýhodou této tzv. rychlosti řešení je fakt, že vynesemím rozhodčího nálezu se tento stává (kromě zákona vymezenými možnostmi) automaticky exekučním titulem a nelze se proti němu dále bránit. Podstatné je, že rozhodnutí rozhodce, které se nazývá **rozhodčím nálezem** má

povahu rozhodnutí soudu a je plnohodnotným exekučním titulem. Co se týče osoby rozhodce, tak tou může být v podstatě kterákoli zletilá, bezúhonná osoba, která je občanem České republiky a je způsobilá k právním jednáním. Zákon tedy neklade na osobu rozhodce žádné formální požadavky ohledně dosaženého vzdělání, apod. To znamená, že rozhodce nutně nemusí být právníkem. Spory v rozhodčím řízení mohou rozhodovat také stálé rozhodčí soudy, které jsou zřízeny zákonem. Některé prvky rozhodčího řízení jsou shodné s prvky řízení soudního, některé aspekty rozhodčího řízení jsou však specifické pouze pro tento typ rozhodování sporů. Níže bude na některé z nich zaměřeno.

3.6.2 Rozhodčí smlouva a doložka

Jestliže chtějí smluvní strany závazkového vztahu pro případ sporu vyloučit pravomoc soudu a spory řešit prostřednictvím rozhodce, mohou tak učinit pomocí rozhodčí smlouvy nebo rozhodčí doložky, obě z nich vyžadují písemnou formu. Rozhodčí smlouva se může týkat jednotlivého již vzniklého sporu – tzv. smlouva o rozhodci. Jestliže se má týkat všech sporů, které by v budoucnu mohly vzniknout z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů, jedná se o rozhodčí doložku. Rozhodčí smlouva váže také právní nástupce stran, pokud si to strany ve smlouvě výslovně nevyloučí. Osobu rozhodce si mohou strany zvolit samy nebo rozhodčím řízením pověřit stálý rozhodčí soud.

Rozhodčí smlouva by měla zpravidla stanovit počet i osoby rozhodců anebo stanovit způsob, jak počet i osoby rozhodců mají být určeny. Rozhodce může být určen i stranami a konkrétní (individuálně určenou) dohodnutou osobou. Konečný počet rozhodců musí být vždy lichý. Rozhodcem může být tedy jedna osoba, tři osoby, pět osob, atd. Pokud rozhodčí smlouva neobsahuje ustanovení o rozhodcích, jmenuje každá ze stran jednoho rozhodce a tento rozhodci volí předsedajícího rozhodce.

Hlavní výhodou rozhodčího řízení je, že toto řízení je v podstatě jednoinstanční a strana, které rozhodčí nález nevyhovuje, se nemůže dále odvolat a po vynesení rozhodčího nálezu se tento stává automaticky pravomocným exekučním titulem. To však neznamená, že rozhodčí nález se stává vykonatelným zcela automaticky.

Zákon č.216/1994 Sb. v ust. § 27 uvádí, že strany se v rozhodčí smlouvě (ne v rozhodčí doložce) mohou dohodnout (nutná písemná forma, jinak je toto ujednání absolutně neplatné), že rozhodčí **nález** může být k žádosti některé z nich nebo obou

přezkoumán jinými rozhodci. Uvedené přezkoumání má tu výhodu, že se může týkat nejen případných procesních vad vydaného rozhodčího nálezu, ale i věci samé, což v rámci řízení před obecným soudem nelze učinit. Bez ohledu na ust. Zákona č.216/1994, ust. § 27 je rozhodčí nález omezen ještě ust. § 31, kdy za určitých okolností stanovených zákonem možno požádat o přezkum rozhodčího nálezu soudem.

Jedná se o následující případy:

- byl vydán rozhodčí nález ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu
- rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje
- ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem
- rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců
- straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat
- rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému
- rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem
- rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahovala požadované informace, popřípadě tyto informace byly záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, nebo
- dojde ke zjištění, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení

„Návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem musí být podán do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá. Podání návrhu nemá odkladný účinek na vykonatelnost rozhodčího nálezu. Na žádost povinného může však soud vykonatelnost rozhodčího nálezu odložit, jestliže by neprodleným výkonem rozhodčího nálezu hrozila závažná újma nebo jestliže je z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu možné usuzovat, že je důvodný.“¹¹

¹¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právní fórum č. 4/2008*, měsíčník věnovaný soukromému právu

Účastníkem řízení nebude rozhodčí orgán, který rozhodčí nález vydal. Účastníci řízení po přezkoumání rozhodčího nálezu soudem jsou označováni jako žalobce a žalovaný, kdy žalobcem bude ten účastník řízení, který návrh na přezkoumání rozhodčího nálezu podal.

3.7 Výhody, nevýhody soudního a rozhodčího řízení

3.7.1 Výhody soudního řízení

Soudní řízení je dvoustupňové, to znamená, že strana, která je s rozhodnutím soudu první instance, zpravidla okresního soudu, nespokojena, může ve lhůtě stanovené zákonem podat odvolání, o kterém rozhoduje soud odvolací soud. Do rozhodnutí odvolacího soudu nevzniká exekuční titul. V mnoha případech zde existuje ještě mimořádný opravný prostředek, tzv. **dovolání**, které však nemá odkladný účinek a podle rozhodnutí odvolacího soudu je třeba, aby povinný subjekt plnil. Žaloba se podává bez jakéhokoliv omezení před uplynutím promlčecí doby k obecnému soudu odpůrce (to znamená, kde má odpůrce hlášen trvalý pobyt).

3.7.2 Výhody rozhodčího řízení

Hlavní výhodou rozhodčího řízení dle zákona č.216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů je relativní rychlost s jakou se mohou strany dobrat exekučního titulu, neboť rozhodčí řízení je za jeho normálního průběhu pouze jednoinstanční a proti vynesnému rozhodčímu nálezu se nedá dále odvolat (s výjimkou zákonem stanovených možností rozhodčí nález nechat přezkoumat soudem). *„Další výhodou je to, že soudíci se strany (na rozdíl od soudu probíhajícího dle občanského soudního řádu (OSŘ) si mohou vybrat sudiště. Přitom takovouto volbu by měly strany učinit předem a tato dohoda by měla být zakotvena v rozhodčí doložce. Dále se strany mohou dohodnout předem na postupu, kterým mají rozhodci řízení vést (§19, odst.1, zák. č.216/1994 Sb.). Toto však musí být předem uvedeno v rozhodčí smlouvě. Velmi často strany ocení i neveřejnost řízení“*.¹²

3.7.3 Nevýhody soudního řízení

Jak vyplývá z výše popsaného průběhu soudního řízení, je toto velmi pomalý způsob a nežli se strany doberou vykonatelného rozhodnutí, může uplynout běžně i několik roků,

¹² KLEIN, Bohuslav. *Právní fórum* č. 4/2008, měsíčník věnovaný soukromému právu

během nichž se poměry na obou stranách sporu mohou zásadně změnit. Např. na začátku sporu solventní žalovaná strana zkrachuje a i po získání exekučního titulu na stranu věřitele, tedy žalujícího, se svého nároku nedomůže. De facto s protahováním sporu silně vzrůstají náklady, které zálohově platí žalující strana.

3.7.4 Nevýhody rozhodčího řízení

U rozhodčího řízení je velmi nepříjemná věc, že zejména rozhodčí doložka je často zneužívána u smluv o dodávce nějakého zboží či služeb. Je prezentována tzv. malým písmem, kterého si zákazník nevšimne a v podstatě obsahu nerozumí. Smlouvu zákazník podepíše z neznalosti a v případě, že by se pro nekvalitu zboží či služeb chtěl soudit je velmi překvapen, že souhlasil s řešením sporu cestou rozhodčího soudu, kdy mnohdy mezi dodavatelem zboží či služeb a rozhodcem mohou být silné klientelistické vazby.

3.8 Adhézní řízení v rámci trestního řízení

Další možností, jak legálním způsobem uplatnit pohledávku vůči dlužníkovi je její uplatnění v rámci tzv. adhézního řízení (dále AŘ).

3.8.1 Definice adhézního řízení

Adhézní řízení je rozhodování o náhradě škody v trestním řízení a tvoří jeho součást. Tento způsob vymáhání pohledávek je upraven v zákoně č.141/1961 Sb., ust. § 43 až 49, trestního řádu.

3.8.2 Definice trestního řízení

V podstatě se jedná o to, že osoba, u které je podezření, že spáchala trestný čin, by měla být podrobena trestnímu řízení. Trestní řízení tvoří ucelený proces. V první fázi podezření určité osoby ze spáchání trestného činu řeší věc Policie České republiky. Shromáždí-li dostatek důkazů o tom, trestný či byl spáchán, nastává druhá fáze trestního řízení, což znamená, postoupení věci státnímu zastupitelství. Jestliže se státní zastupitelství (v rámci šetření si může vyžádat od Policie ČR doplnění) ztotožní se závěry Policie ČR, podá příslušnému soudu obžalobu, kdy soud by měl rozhodnout o vině a trestu. Jestliže výše popsané orgány činné v trestním řízení v rámci šetření trestné činnosti zjistí, že pachatel trestné činnosti způsobil někomu hmotnou škodu, nastupuje institut adhézního řízení. To znamená, že poškozená osoba může vůči osobě, která páchala trestnou činnost vznést

požadavek na náhradu škody. Poškozená osoba (dozví-li se to), může v kterékoliv fázi trestního řízení provést právní úkon nazvaný jako připojení poškozeného k trestnímu řízení s požadavkem náhrady vzniklé škody. AŘ se rozumí projednání nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem. Podle ustanovení § 43 trestního řádu je poškozený, který má podle zákona proti obviněnému nárok na náhradu škody, jenž mu byla trestným činem způsobena, oprávněn navrhnout, aby soud v odsuzujícím rozsudku uložil obžalovanému povinnost nahradit tuto škodu. Tento návrh je třeba učinit nejpozději u hlavního líčení soudu, před zahájením dokazování, přičemž je nutné, aby z návrhu bylo patrné, z jakých důvodů a v jaké výši se nárok na náhradu škody uplatňuje. Z uvedeného je zřejmé, že nárok na náhradu škody nemůže uplatnit každý poškozený, ale jen některý, a sice ten, který má nárok na náhradu majetkové újmy.

3.8.3 Adhézní řízení

AŘ není zvláštní částí trestního řízení, ale splývá s ním. Trestní řád stanoví, že pokud soud odsuzuje obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu, zpravidla mu v rozsudku uloží, aby škodu poškozenému uhradil, pokud byl nárok uplatněn včas. Jestliže tomu nebrání zákonná překážka, soud uloží obžalovanému povinnost k náhradě škody vždy, jestliže je výše škody součástí popisu skutku, jímž se obžalovaný uznává vinným a škoda nebyla dosud uhrazena.

Situace, kdy není podle výsledků dokazování pro vyslovení povinnosti k náhradě škody podklad nebo kdy by pro takové rozhodnutí bylo zapotřebí provádět další dokazování, které přesahuje potřeby trestního stíhání a podstatně by je protáhlo, řeší soud tak, že odkáže poškozeného na řízení o věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem. Stejně se soud zachová v případě, že poškozenému přizná nárok z jakéhokoli důvodu jen zčásti. Též pokud soud obžalovaného zproští, odkáže poškozeného na uplatnění pohledávky v občanskoprávním řízení.

Nyní budou shrnuty možnosti rozhodnutí trestního soudu v rámci **adhézního řízení**:

- soud v rámci adhezního řízení přizná poškozenému náhradu škody v plném rozsahu
- soud přizná v rámci trestního řízení poškozenému náhradu škody pouze z části a se zbytkem odkáže postiženého na občanskoprávní řízení. Jedná se o případy, kdy trestní soud dospěje k závěru, že část škody byla špatně dokladována.

- soud postiženému náhradu škody v rámci adhezního řízení nepřizná vůbec a postiženého odkáže s celým jeho nárokem na řízení občanskoprávní

3.8.4 Vymáhání pohledávek prostřednictvím trestního oznámení

Nutno konstatovat, že k vymáhání pohledávek na výživném existuje v současné době možnost, a to ne příliš praktický způsob vymáhání výživného, kdy je podáno trestní oznámení oprávněného ohledně trestného činu zanedbání povinné výživy dle ust. § 213 zák. č.141/1961 Sb. (trestního zákona), kdy dlužníkovi může hrozit (podle výše dluhu) odnětí svobody od šesti měsíců až na tři roky v případě, že pachatel tohoto trestného činu vydá oprávněnou osobu nebezpečí nouze. Zde je však nutné dodat, že nepodmíněným odsouzením za tento trestný čin dlužníka by nedošlo automaticky k nápravě a úhradě dlužných finančních prostředků, neboť odsouzený za tento trestný čin nemusí v nápravněvýchovném ústavu pracovat a prostředky na dlužné výživné není z čeho strhávat. Nutno však uvést, že v případě, že se dlužník nedostane do výkonu trestu ještě za souběžnou trestnou činnost, se většinou oprávněná osoba pod výhrůzkami povinného obává trestní oznámení učinit.

Jakýmikoliv výše uvedenými rozhodnutími není dotčeno samotné trestní rozhodnutí o vině a trestu. Exekučním titulem se stává výrok v rámci adhezního řízení až tehdy, když se stane vykonatelné trestní rozhodnutí jako celek. A v tomto momentu vyplývá velká nevýhoda tohoto způsobu vymáhání pohledávky v rámci adhezního řízení. Jak je známo z praxe, trestní řízení běží mnohdy řadu roků, než se rozhodnutí stane vykonatelným (výjimkou není ani doba deseti let). A proto nastává ten problém, že spolehne-li se poškozený na zajištění pohledávky tímto způsobem, pohledávka může být pro její vymáhání občanskoprávní cestou promlčena, neboť subjektivní promlčecí lhůta uplynula.

3.9 Výkon rozhodnutí

V případě, že dlužník po získání exekučního titulu svůj závazek dobrovolně neplní, lze přistoupit k uspokojení nároků prostřednictvím soudního výkonu rozhodnutí nebo prostřednictvím exekučního řízení.

3.9.1 Soudní výkon rozhodnutí

Dle ust §251 OSŘ může věřitel požádat o **výkon rozhodnutí** zpravidla **ohledně**:

- výchovy nezletilých dětí
- exekučního titulu, který lze vykonat podle správního nebo daňového řádu
- podání návrhu na vyklizení bytu nebo místnosti se zajištěním bytové náhrady
- vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným
- cizího rozhodnutí
- peněžitého plnění, které je např. typické pro výživné

Jedná se o výkon práva, které na žádost oprávněného vykonává sám soud prostřednictvím svých zaměstnanců-soudních vykonavatelů. Zde však pro oprávněného vznikají určité problémy, neboť oprávněný musí uvést, jakým způsobem má být proti povinnému výkon rozhodnutí veden, to znamená např. srážkou ze mzdy povinného, prodejem movitých věcí, či prodejem nemovitosti, která však musí být oprávněným přesně identifikována. V případě, kdy nejsou oprávněnému tyto údaje známy, neboť povinný ve většině případů s oprávněným nekomunikuje, může oprávněný soud požádat o pomoc při zjišťování těchto údajů. Toto umožňuje ust. § 260 OSŘ. Nutno však konstatovat, že tento způsob vymáhání pohledávky obecně a zejména na výživném je velmi zdlouhavý a neefektivní. Z těchto důvodů se častěji používá **institut náhradního výživného**.

3.9.2 Exekuční řízení

Dalším způsobem, jak pokračovat ve vymáhání ve vymáhání pohledávky, když dlužník exekuční titul nenaplní, je ten, že věřitel podá návrh na exekuci dle zákona č.120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti. (exekuční řád - dále EŘ). EŘ funguje na základě subsidiarity (podpůrnosti) k OSŘ.

„OSŘ se použije tam, kde exekuční řád nemá zvláštní ustanovení.“¹³

Exekuční řízení se zahajuje vždy podáním návrhu oprávněné strany jím zvolenému soudnímu exekutorovi.

¹³ VONDRÁKOVÁ, Alena. *Vymáhání pohledávek*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Meritum (Wolters Kluwer ČR).

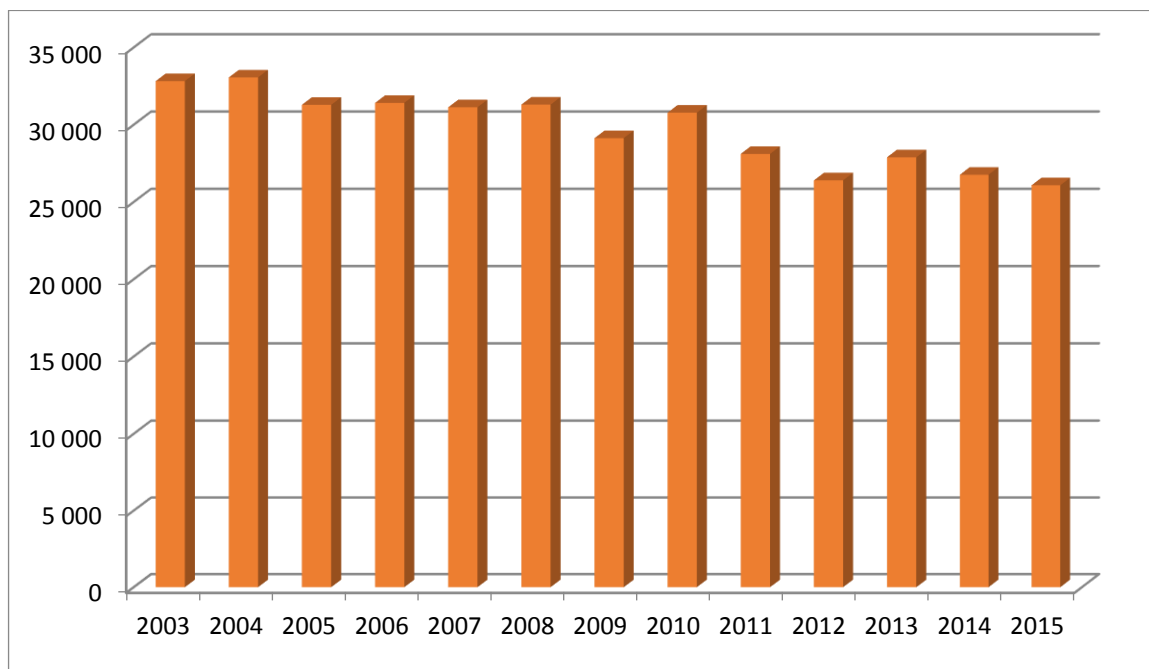
Zde nemusí oprávněný mnohdy velmi pracně dohledávat na vlastní pěst informace o majetkových poměrech povinného a ze zákona upravující činnost soudního exekutora (ZSE) provede soudní exekutor analýzu případu, kdy zvolí podle jeho názoru nejvhodnější způsob exekuce, ke kterému si sám opatří podklady a má rovněž možnost různé způsoby provedení exekučního řízení kombinovat. Velkou nevýhodou tohoto způsobu vymáhání pohledávky je však mnohdy finanční náročnost tohoto způsobu, kdy na oprávněném je exekutorem vyžadována finanční záloha, jež může oprávněného velmi nepříjemně zatížit. Povinný se velmi často snaží své povinnosti různými způsoby vyhnout (změna trvalého pobytu na obecní úřad či městskou část, v případě živnostenské činnosti zatajování skutečných příjmů, převádění vlastního movitého majetku na příbuzné) a v případě dalších dluhů tzv. „zmizet“.

4 Vlastní práce

Praktická část bakalářské práce bude věnována problematice vymáhání pohledávek v rodinněprávních vztazích. Tato problematika se jeví jako velmi aktuální, neboť v České republice, jak vyplývá z připojené tabulky Českého statistického úřadu, rozvodovost manželství v naší zemi dlouhodobě neustále stoupá a zdánlivě menší pokles rozvodovosti v posledních letech je dán tím, že stoupá počet párů, které sice vystupují jako rodiče k narozeným dětem, ale z různých důvodů sňatek neuzavřou. Domnívají se, že jejich případný rozchod bude podstatně snazší. Důležitým důvodem je také fakt, že takto složené páry mohou žádat stát o výplatu různých sociálních dávek, na které by v případě uzavření manželství neměly nárok. O to horší je však situace, kdy při eventuelním rozchodu partnerů dojde k nedohodě bývalých partnerů o výši alimentární povinnosti, kdy na žádost jednoho z nich musí tuto částku nakonec stejně stanovit soud.

4.1 Rozvodovost v České republice

Graf č. 1: Počet rozvodů v České republice mezi lety 2013-2015

Zdroj: ČSÚ (vlastní zpracování)

Rozvodovost v České republice se na první pohled jeví jako velmi palčivý problém celé naší společnosti. Z grafu lze vypočítat, že k poklesu rozvodovosti nedochází rok od roku, ale v dlouhodobém horizontu rozvodové tendence mají klesající tendenci.

Svého maxima rozvodovost dosáhla v roce 2004, kdy činila 33060 rozvodů. V roce 2015 to již bylo 26083, což představuje pokles o 7000 rozvodů mezi lety 2004 a 2015. Nejvyšší meziroční nárůst rozvodovost zaznamenala mezi lety 2009 a 2010, kdy vzrostla o 1650 rozvodů. Počet rozvodů činil 29133 v roce 2009 a 30783 v roce 2010. Naopak největšího meziročního poklesu dosáhla rozvodovost mezi roky 2010 a 2011, kdy se snížila o 2670 rozvodů z již zmíněných 30783 v roce 2010 na 28113 v roce 2011. Je třeba zmínit, že rozvodovost stagnovala mezi lety 2005 až 2008, kdy se pohybovala v rozmezí mezi 31129 až 31415 rozvody za rok.

Důležité je zmínit, že poměr podání návrhu na rozvod ze strany ženy a ze strany muže je 2:1. Jinými slovy návrh na rozvod z celkového počtu rozvodů podá v třetině případů muž a ve dvou třetinách případů žena. Tento poměr v meziročním porovnání zůstává neměnný.

Tabulka č.1: Podíl rozvodů vyššího pořadí podle pohlaví a vzdělání (%)

Vzdělání	Muži							Ženy						
	2003	2005	2008	2010	2011	2012	2013	2003	2005	2008	2010	2011	2012	2013
Celkem	19,1	19,9	19,3	19,5	19,4	19,4	20,0	19,0	19,1	18,9	18,8	19,1	19,1	19,1
ZŠ	24,0	24,1	24,8	25,2	22,5	24,4	24,4	27,7	27,6	29,4	28,3	28,4	27,7	28,4
SŠ bez maturity	19,0	19,8	18,8	19,8	20,4	19,8	21,2	19,6	20,0	19,5	21,2	21,1	21,7	22,5
SŠ s maturitou	17,3	19,1	17,5	18,4	18,4	18,8	19,5	16,4	16,5	15,7	16,2	17,1	17,1	17,4
VŠ	19,5	19,3	19,0	17,5	18,3	18,1	19,0	13,7	13,9	14,1	13,6	13,7	12,9	12,6
Nezjištěné	x	x	20,4	19,6	19,2	19,2	19,4	x	x	20,3	18,8	19,1	19,3	18,8

Zdroj: ČSÚ¹⁴

Dalším zajímavým kritériem je rozvodovost podle nejvyššího dosaženého vzdělání mužů a žen. V meziročním porovnání nedochází k žádným závratným výkyvům. U mužů se základním vzděláním se rozvodovost dosahuje více než 24%, zatímco mezi středoškolsky a vysokoškolsky vzdělanými muži se nejčastěji pohybuje mezi 18 a 19%. U žen se základním vzděláním rozvodovost fluktuuje okolo 28%, u žen se středoškolským vzděláním bez maturity okolo 21%, u žen se středoškolským vzděláním s maturitou pak již jen okolo 17% a u vysokoškolsky vzdělaných žen se drží pod 14%. Lze tedy říci, že u žen má vyšší vzdělání

¹⁴ CZSO.CZ. *Rozvodovost* [online]. 2013.

Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20554223/130069-14_3.pdf/ee1ceda6-f69f-411e-9005-fb15d92a56f4?version=1.0

vyšší dopad na rozvodovost než u mužů. U žen s každým vyšším vzděláním rozvodovost klesá, zatímco rozvodovost u mužů je vyšší jen se základním vzděláním.

Tabulka č.2: Rozvodovost podle délky trvání manželství

Délka trvání manželství (roky)	2003	2005	2008	2010	2011	2012	2013
0	0,36	0,36	0,62	0,54	0,51	0,45	0,49
1	2,17	1,94	2,21	2,20	2,00	1,89	1,97
2	2,83	2,63	2,75	2,95	2,59	2,44	2,44
3	3,13	2,84	3,17	2,94	2,71	2,53	2,65
4	3,02	2,88	2,72	2,74	2,53	2,66	2,76
5	2,98	2,96	2,85	2,64	2,43	2,33	2,65
6	2,82	2,63	2,74	2,46	2,25	2,16	2,48
7	2,63	2,50	2,45	2,37	2,24	2,11	2,30
8	2,25	2,29	2,24	2,25	2,02	2,04	2,15
9	2,11	2,08	2,12	2,12	2,08	1,81	1,94
0-4	2,30	2,13	2,29	2,27	2,07	1,99	2,06
5-9	2,56	2,49	2,48	2,37	2,20	2,09	2,30
10-14	1,84	1,80	1,81	1,82	1,62	1,63	1,77
15-19	1,27	1,33	1,41	1,49	1,33	1,32	1,36
20-24	0,87	0,89	1,02	1,02	1,00	0,92	1,01
25+	0,38	0,41	0,46	0,51	0,51	0,47	0,53
Úhrnná rozvodovost	48,0	47,3	49,6	50,0	46,2	44,5	47,8
Průměrná délka trvání manželství	11,8	12,2	12,3	12,7	12,9	12,8	13,0

Pozn.: Počet rozvodů dané délky trvání manželství na sto sňatků uzavřených před daným počtem let.

Zdroj: ČSÚ¹⁵

Následujícím důležitým kritériem je rozvodovost podle délky trvání manželství. Nejčastěji dochází k rozvodu mezi třetím a čtvrtým rokem manželství. Absolutního vrcholu dosáhla rozvodovost tříletých manželství v roce 2008, kdy činila 3,17%. V souhrnném porovnání se nejčastěji rozvádějí pěti až devítiletá manželství, jejichž míra se stabilně udržuje nad 2%. Těsně na druhém místě jsou manželství trvající do čtyř let, která se také drží okolo 2%, avšak v žádném z porovnávaných let nepřekonalala pěti až devítiletá manželství. S přibývajícími léty trvání manželství rozvodovost pomalu klesá.

Velmi zajímavým ukazatelem se jeví úhrnná rozvodovost, která se jen těsně drží pod hranicí 50%. Svého padesátiprocentního maxima dosáhla v roce 2010 a svého minima, které činilo 44,5% v roce 2012. Když však porovnáme roky 2003 a 2013, tak úhrnná rozvodovost

¹⁵ CZSO.CZ. *Rozvodovost* [online]. 2013.

Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20554223/130069-14_3.pdf/ee1ceda6-f69f-411e-9005-fb15d92a56f4?version=1.0

je téměř totožná a činí 48 respektive 47,8%. Přestože se úhrnná rozvodovost příliš nemění, tak neustále roste průměrná délka manželství, která v roce 2003 byla 11,8 roku a v roce 2013 již přesáhla hranici 13 let.

Tabulka č.3: Rozvody podle počtu nezletilých dětí

	2003	2005	2008	2010	2011	2012	2013
Rozvody bez nezletilých dětí	12 119	12 078	13 104	13 143	12 282	11 213	11 974
Rozvody s nezletilými dětmi	20 705	19 210	18 196	17 640	15 831	15 189	15 921
v tom s 1 dítětem	11 748	10 872	10 358	9 853	8 948	8 292	8 591
s 2 dětmi	7 929	7 376	6 989	6 903	6 074	6 146	6 436
s 3 a více dětmi	1 028	962	849	884	809	751	894
Počet nezletilých dětí při rozvodu	30 927	28 732	27 034	26 483	23 716	22 983	24 335
Rozvody s nezletilými dětmi (% z úhrnu)	63,1	61,4	58,1	57,3	56,3	57,5	57,1
v tom s 1 dítětem (%)	56,7	56,6	56,9	55,9	56,5	54,6	54,0
s 2 dětmi (%)	38,3	38,4	38,4	39,1	38,4	40,5	40,4
s 3 a více dětmi (%)	5,0	5,0	4,7	5,0	5,1	4,9	5,6

Zdroj: ČSÚ¹⁶

Posledním kritériem, které je důležité zmapovat, jsou rozvody podle počtu nezletilých dětí. Nejvíce rozvodů bez nezletilých dětí činilo 13 143 v roce 2010, nejméně pak 11 213 v roce 2012. Obecně lze říci, že se počet rozvodů bez nezletilých dětí příliš nemění. Naopak tomu je v komparaci rozvodů s nezletilými dětmi, jejichž počet klesl z 20 705 v roce 2003 na 15 189 rozvodů v roce 2012, což představuje pokles o více než 5 500. Podobné tendence lze pozorovat ve všech třech kategoriích: s jedním, se dvěma a se třemi a více dětmi.

Přestože se na první pohled zdá úbytek rozvodů jako pozitivní, je třeba zmínit, že s ubývajícím počtem rozvodů dochází i k úbytku sňatků.

4.2 Výživné při jeho neplacení

Součástí rozvodu manželství nebo stanovení výživného u rozvádějících se partnerů, je vždy úprava výživného. Jeho výši by měl při nesouladu rodičů o jeho výši stanovit soud. Celá záležitost funguje v pořádku, když povinný rodič dítěte své závazky v tomto smyslu řádně plní. Velké problémy však nastávají, když tomu tak není. Rozvedený rodič či partner, který má společného potomka v péči, se dostává mnohdy do velmi tíživé sociální situace.

¹⁶ CZSO.CZ. *Rozvodovost* [online]. 2013.

Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20554223/130069-14_3.pdf/ee1ceda6-f69f-411e-9005-fb15d92a56f4?version=1.0

Tento stav se velmi negativně odráží na dalším vývoji dítěte. Ocitne se často ve stavu hmotné nouze, při kterém rodina, ve formátu rodič plus nezaopatřené dítě svěřené do jeho péče, doslova živoří. Je proto třeba se zamyslet nad tím, jak takovou nastalou situaci řešit.

4.2.1 Průměrná výše určeného výživného

Tabulka č.4: První rozhodnutí o výživě dítěte povinnost platit výživné

Věk dítěte (v letech)	Povinnost platit určena	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0 - 5	matce	877 Kč	900 Kč	875 Kč	914 Kč	1 025 Kč	946 Kč
	otci	2 151 Kč	2 171 Kč	2 209 Kč	2 212 Kč	2 244 Kč	2 270 Kč
6 - 10	matce	1 107 Kč	1 133 Kč	1 166 Kč	1 209 Kč	1 307 Kč	1 260 Kč
	otci	2 557 Kč	2 612 Kč	2 710 Kč	2 726 Kč	2 815 Kč	2 924 Kč
11 - 14	matce	1 472 Kč	1 346 Kč	1 520 Kč	1 567 Kč	1 546 Kč	1 548 Kč
	otci	2 885 Kč	2 863 Kč	3 062 Kč	3 147 Kč	3 187 Kč	3 340 Kč
15 - 18	matce	1 654 Kč	1 657 Kč	1 663 Kč	1 612 Kč	1 699 Kč	1 836 Kč
	otci	3 237 Kč	3 325 Kč	3 357 Kč	3 446 Kč	3 513 Kč	3 735 Kč

Zdroj: ČSÚ

Tabulka č.5: Stanovení povinnosti placení výživného pro případ rozvodu

Věk dítěte (v letech)	Povinnost platit určena	2010	2011	2012	2013	2014	2015
0 - 5	matce	986 Kč	1 083 Kč	1 188 Kč	1 272 Kč	1 340 Kč	1 246 Kč
	otci	2 634 Kč	2 650 Kč	2 704 Kč	2 770 Kč	2 836 Kč	2 984 Kč
6 - 10	matce	1 250 Kč	1 275 Kč	1 352 Kč	1 325 Kč	1 550 Kč	1 422 Kč
	otci	2 842 Kč	2 987 Kč	3 051 Kč	3 087 Kč	3 204 Kč	3 264 Kč
11 - 14	matce	1 485 Kč	1 513 Kč	1 606 Kč	1 623 Kč	1 650 Kč	1 738 Kč
	otci	3 144 Kč	3 137 Kč	3 397 Kč	3 463 Kč	3 569 Kč	3 679 Kč
15 - 18	matce	1 802 Kč	1 870 Kč	1 872 Kč	1 824 Kč	1 971 Kč	2 059 Kč
	otci	3 444 Kč	3 572 Kč	3 618 Kč	3 777 Kč	3 866 Kč	4 012 Kč

Zdroj: ČSÚ

Tyto hodnoty, dle údajů z Ministerstva Spravedlnosti ČR, ukazují, kolik rodič průměrně platí na svého nezletilého potomka. Čísla se pohybují v intervalu od necelého 1000 Kč až ke hranici 4000 Kč na měsíc. Částky se postupně zvyšují v závislosti na věku dítěte, který je rozdělen do čtyř kategorií. Záleží také na tom, jestli jsou rodiče rozvedeni nebo pouze žijí odděleně, každý v jiné domácnosti.

4.2.2. Odebírání řidičského průkazu

U lehčích případů snahy o vyhnutí se nařízené vyživovací povinností se velmi dobře osvědčil způsob, kdy exekutor při výkonu své činnosti ve prospěch vymáhání výživného může povinnému pozastavit **řidičský průkaz**.

„(1) Exekuční příkaz k pozastavení řidičského oprávnění povinného může exekutor vydat pouze tehdy, jestliže je v exekuci vymáhán nedoplatek výživného na nezletilé dítě.

(2) Exekuční příkaz se doručí orgánu, který vede registr řidičů podle zvláštního právního předpisu 32), oprávněnému a povinnému. Orgánu, který vede registr řidičů, nesmí být exekuční příkaz doručen dříve než povinnému.

(3) Dnem doručení exekučního příkazu povinnému se povinnému pozastavuje řidičské oprávnění udělené podle zvláštního právního předpisu 32). Po dobu pozastavení řidičského oprávnění držitel řidičského oprávnění nesmí řídit motorová vozidla. Exekuční příkaz se povinnému doručuje do vlastních rukou.

(4) Exekutor zruší exekuční příkaz pozastavením řidičského oprávnění,

a) prokáže-li povinný, že k uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, nezbytně potřebuje své řidičské oprávnění, nebo

b) zaplatí-li povinný nedoplatek výživného na nezletilé dítě. “¹⁷

Z uvedeného tedy vyplývá, že rozvedený rodič, který se z jakýchkoliv důvodů zdráhá platit oprávněné výživné na nezletilé děti, může být potrestán tak, že je mu pozastavena činnost řidičského průkazu. Toto se jeví jako jedna z nejúčinnějších metod při vymáhání výživného, neboť jeho neplatiči řidičský průkaz potřebují v naprosté většině nutně ke svému současnému trendu života. Ve většině případů dlužník při pozastavení řidičského průkazu začne poctivě plnit alimentální povinnost a doplatí i případný dluh.

¹⁷ Zákon č.120/2001 Sb., (Exekuční řád, § 71a – komentář k exekučnímu zákonu)

U případů zabavení řidičského průkazu je úspěšnost vymáhání dlužného výživného 90%. Řidičské průkazy se zabavují neplatičům podle novely EZ (exekučního zákona) již od roku 2013. Ačkoliv je tento nástroj vymáhání efektivní, nemohou jej využívat všichni.

Platí totiž jen pro rodiče nezletilých dětí. Pokud jde tedy dítě například studovat vysokou školu a jeho rodič výživné neplatí, tento způsob vymáhání nelze použít.

Dalším citelným omezením tohoto způsobu vymáhání výživného je fakt, kdy exekuční příkaz, kterým je pozastaveno řidičské oprávnění povinného se zruší v případě, že povinný prokáže, že řidičské oprávnění potřebuje k uspokojování základních životních potřeb svých nebo osob, ke kterým má vyživovací povinnost. (typicky se to bude týkat řidičů z povolání, pro které by zabavení řidičského průkazu bylo finančně likvidační a ve vztahu k poskytování výživného nelogické. (**viz. věcný záměr zákona MPSV**))

K určitým změnám k lepšímu mechanismu tohoto způsobu vymáhání výživného by měl přispět návrh zákona, kterým se v současné době zabývá Poslanecká sněmovna, kdy by trest odebrání řidičského průkazu byl rozšířen i na rodiče zletilých dětí do 26 let věku, které se soustavně připravují na budoucí povolání. Tento návrh podporuje i Exekutorská komora, neboť podle její statistiky je každý rok zahájeno zhruba 3600 exekučních řízení k vymožení výživného. Čtvrtina z nich je vedena k vymožení výživného pro dítě, které je již zletilé.

4.3 Zálohování výživného na děti státem

Jedná se o zvláštní právní kategorii, která je uplatňována v různých evropských státech (Slovensko, Rakousko, Švédsko, Finsko, atd.). Jednoduše spočívá v tom, že nejsou-li jiné dostupné právní prostředky k vymožení dlužného výživného, aby nedošlo k hmotné nouzi dětí, kterým je toto výživné určeno, zálohově výživné hradí stát, jenž se pak snaží na povinném tyto dluhy vymoci. Bude provedeno porovnání již platné právní úpravy Slovenské republiky s navrhovanou právní úpravou v České republice v tomto směru (v současné době byl vypracován věcný záměr zákona o zálohovaném výživném Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR).

4.3.1 Sociálněprávní ochrana dětí

Důležitou složkou u vymáhání výživného je neustálé prohlubování sociálněprávní ochrany dětí (SPOD) řízeného státem.

„Soubor činností upravených zákony směřujících k zajištění práva dětí na příznivý vývoj, výchovu a ochranu zájmů. Protože dítě potřebuje ke svému zdravému rozvoji rodinné prostředí, zahrnuje SPOD i činnosti, jejichž cílem je obnovení narušených funkcí rodiny. Klíčovou právní normou v ČR je zákon č. 359/1999 Sb., o sociálněprávní ochraně dětí. SPOD vykonávají orgány státu a pověřené osoby. Problémy současné SPOD poskytované státem v ČR pramení z roztržitého mezi resorty státní správy, z roztržitého kompetencí mezi samosprávou a státní správou (o počtech úředníků na obecních úřadech rozhoduje samospráva, ale tyto pracovníci vykonávají státní správu, která na ně průběžně klade stále více povinností), chybí depistáž ohrožených dětí a rodin, přetrvává řešení situace dětí jejich umístěním do ústavní péče, chybí kvalitní průběžné vzdělávání pracovníků, není dostatečná síť služeb pro ohrožené děti a rodiny, není sledován efekt těchto služeb, multidisciplinární spolupráce je slabá.“¹⁸

4.3.2 Slovenská republika

Výše uvedenou problematiku upravuje v současné době ve Slovenské republice zákon č. 201 z 15. 5. 2008 o náhradnom výživnom a o zmeně a doplnění zákona č. 36/2005 Z. o rodině a o zmeně a doplnění niektorých zákonov v znení nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z.

- Podle ust. § 5 uvedeného zákona je svěřena celé problematika náhradního výživného do kompetence slovenského úřadu práce pod názvem Úřad práce, sociálních věcí a rodiny (dále úřad), který **rozhoduje**:
 1. o nároku na náhradní výživné
 2. o trvání nároku na náhradní výživné
 3. o snížení nebo zvýšení výšky náhradního výživného
 4. o zastavení výplaty náhradního výživného
 5. o zániku nároku na náhradní výživné

¹⁸ MATOUŠEK, Oldřich; PAZLAROVÁ, Hana. *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016.

6. o povinnosti vrátit neprávem vyplacené sumy náhradního výživného
7. o uložení pokuty za správní delikt v souvislosti s náhradním výživným

Dále tento úřad vyplácí náhradní výživné, přehodnocuje trvání nároku na náhradní výživné a projednává přestupky s náhradním výživným spojené.

Řízení o náhradním výživném je podřízeno správnímu řízení Slovenské republiky a je podmínováno řádným plněním povinné školní docházky.

V § 12 zákona jsou přesně popsány povinnosti pobíratele náhradního výživného, zejména oznamovací povinnosti nastalých změn. Toto důležité ustanovení by mělo zabránit jeho zneužívání ve vlastní prospěch. Problémem slovenského modelu ale je, že stát se pak dlužné výživné snaží od povinné osoby vymoci pomocí správního řízení s tím, že jedinou sankcí pro povinného je uplatňování penále ve výši 25 % z dlužné částky.

4.3.3 Zálohové výživné v České republice

I přes různé legislativní snahy zálohové výživné v českém právním řádu dosud platně zakotveno není.

Historický vývoj

Institut podobný zálohovanému výživnému existoval již v poválečném Československu prostřednictvím zákona č.57/1948 Sb., o zálohování výživného dětem. Ustanovení tohoto zákona se vztahovala na děti mladší 18 let věku. Podmínkou bylo, že děti musely být československými státními občany. Existoval tehdy termín obtížnosti, který byl tenkrát stanoven jako neplacení výživného ve lhůtě delší nežli 3 měsíce od nařízeného výkonu rozhodnutí. Zálohované výživné bylo vypláceno na žádost oprávněného, prostřednictvím tehdejší instituce „okresní komise péče o mládež“. Takto vyplacené výživné bylo pro povinného právní ochraně mládeže 10% z vyplacené částky. Tento zákon byl zrušen zákonem č. 69/1952 Sb. o sociálně právní ochraně mládeže, kdy byl vyplácen státní dětský příspěvek pro nezletilé děti o něž není postaráno jinak. Vyplácení tohoto příspěvku však nebylo nikterak sankcionováno proti neplatiči výživného a tento příspěvek měl tudíž charakter sociální dávky.

Dále byla forma zálohovaného výživného historicky řešena zákonem č. 94/1961 Sb., kdy ve prospěch dětí, kterým nebylo výživné povinným plněno, byl vyplácen příspěvek na výživu. Placení náhradního výživného bylo v dalších letech různě právně modifikováno

a až přijetím zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi bylo de facto zrušeno s výjimkou ust. § 32 tohoto zákona, kde je zmínka o části příspěvku na živobytí nahrazujícím neplacené výživné. Žádná z těchto právních úprav dané problematiky však nepočítala, že by stát vyplacené zálohy na výživném získal od povinného reálně zpět.

Současný stav právní úpravy

Je třeba říci, že i při vědomí toho, že kvalitní právní úprava zálohovaného výživného je vzhledem k počtu rozvodů a výši dluhů na výživném v České republice nutná, nedošlo dosud mezi politickými stranami ke konsenzu, jak tuto právní problematiku správně uchopit. Po roce 2000 došlo několikrát ke snahám upravit právně problematiku neuhrazeného výživného. Do legislativního procesu se dostaly čtyři legislativní návrhy, a to v letech 2001, 2005, 2007, 2009, které vždy vypracovala vláda na popud poslanců České strany sociálně demokratické (ČSSD).

Všechny tyto návrhy se vyznačovaly společnými rysy:

- pro institut zálohování státem používaly termín náhradní výživné
- nárok na náhradní výživné podmiňovaly určitou formou neplatičství ze strany povinného
- nezbytnou iniciativou oprávněného
- trvalým pobytem žadatele na území ČR
- stanovením povinnosti vrátit přijaté náhradní výživné v případě, že je následně uhrazeno povinnou osobou
- nezaopatřeností dítěte

Nejúspěšnějším návrhem byl návrh z roku 2005, který schválila poslanecká sněmovna i senát. Vetoval jej však prezident republiky a návrh se vrátil do poslanecké sněmovny.

K jeho dalšímu zpracování (přehlasování prezidentského veta) nedošlo v souvislosti se sněmovními volbami. Naopak návrh z roku 2009 tento návrh projednala a posoudila pouze vláda a vyslovila s tímto návrhem nesouhlas, neboť s ním byla spojena řada koncepčních a dalších podstatných nedostatků.

Všechny tyto návrhy měly ještě jeden nedostatek, a to, že neřešily režim povinnosti povinného poskytnuté náhradní výživné státu vrátit.

V současné době se úprava zálohovaného výživného vrátila na samý počátek, kdy Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR vypracovalo věcný záměr nového zákona o zálohovaném výživném (z roku 2014), kde s přihlédnutím ke zkušenostem s úpravou této problematiky v jiných evropských zemích vypracovalo několik variant právních verzí úpravy této problematiky:

Varianta 0: Ponechání současného stavu

„První z možností je nevytvářet novou právní úpravu institutu zálohovaného výživného s odkazem na stávající možnosti, které v tomto ohledu nabízí nepojistné sociální dávky, konkrétně zákon o pomoci v hmotné nouzi. K zabránění sociálního vyloučení určitých sociálních skupin, mezi něž patří i osamělí rodiče, je určen systém pomoci v hmotné nouzi. Tento systém řeší situaci občanů nacházejících se v obtížné situaci z důvodu nedostatku peněžních příjmů, které si nemohou zvýšit vlastním přičiněním, např. využitím majetku širší rodiny, vlastní prací členů rodiny, získáním výživného od povinné osoby.“¹⁹

Tato varianta řeší obecně hmotnou nouzi, do níž spadá i nouze oprávněné osoby v důsledku neplacení stanoveného výživného. Tato varianta řešení otázky zálohovaného výživného nikam dál neposouvá.

Varianta 1: Zrevidování současného systému

„Varianta 1 obnáší zrevidování současné právní úpravy výživného včetně jeho následného vymáhání, hledání slabých míst v systému, zefektivnění fungování justice v této oblasti, zefektivnění způsobů vymáhání dlužného výživného soukromoprávní cestou, tedy zvážení možných kroků v rámci soudního výkonu rozhodnutí a exekuční činnosti a rozšíření spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí.“²⁰

¹⁹ VLADA.CZ. Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném [online]. 2014. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=korn9rnhcf4l>

²⁰ VLADA.CZ. Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném [online]. 2014. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=korn9rnhcf4l>

Varianta 2: Přijetí zákona o zálohovaném výživném s následným regresním nárokem vůči povinnému

„Druhou variantou řešení je přijetí zákona o zálohovaném výživném. V této variantě bude stát za předem stanovených podmínek a v zákonem definované situaci poskytovat zálohované výživné těm rodičům s dětmi, kterým se nedaří vymoci soudem stanovené výživné, a to ani cestou exekuce či soudního výkonu rozhodnutí. V této variantě by následně docházelo k vymáhání poskytnutého zálohovaného výživného ze strany státu po povinném.“²¹

Varianta 3: Přijetí zákona o zálohovaném výživném jako nepojistné dávky bez následného regresu

„Třetí variantou řešení je rovněž přijetí zákona o zálohovaném výživném. V této variantě by stát za předem stanovených podmínek a v zákonem definované situaci poskytoval zálohované výživné těm rodičům s dětmi, kterým se nedaří vymoci soudem stanovené výživné, a to ani cestou exekuce či soudního výkonu rozhodnutí. V této variantě by však nedocházelo k vymáhání poskytnutého zálohovaného výživného ze strany státu po povinném a zálohované výživné by se tak stalo formou nepojistné sociální dávky. Povinnost vymáhat výživné by zůstala v rovině soukromoprávní.“²²

Varianta 4: Rozšíření působnosti orgánů sociálněprávní ochrany dětí v rámci vyživovací povinností

„Čtvrtá varianta předpokládá rozšíření dosavadní působnosti orgánů sociálněprávní ochrany dětí na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při uplatňování nároku na výživné a při vymáhání dlužného výživného. Zatímco dnes tyto orgány poskytují rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu pouze poradenskou pomoc ohledně možného postupu při uplatňování nároku dítěte, výživné, včetně pomoci s podáním návrhu soudu, nově by měl obecní úřad obce s rozšířenou působností v zákoně založenou aktivní legitimaci k tomu, aby svým jménem nebo jménem dítěte přímo podával návrhy soudu na

²¹ VLADA.CZ. Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném [online]. 2014. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=korn9rnhcf4l>

²² VLADA.CZ. Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném [online]. 2014. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=korn9rnhcf4l>

*stanovení nebo zvýšení výživného anebo návrhy na výkon rozhodnutí soudu, obdobně jako to již nyní činí krajské pobočky Úřadu práce ČR v případech výživného na děti svěřené do pěstounské předpěstounské nebo poručnické péče.“*²³ **(Studie společnosti Aperio – společnosti pro zdravé rodičovství)**

²³ VLADA.CZ. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. 2014. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=korn9rnhcf4l>

5 Diskuze

Bohužel rozvodovost manželů a rozchodů partnerů mající společné děti je podle Českého statistického úřadu obrovská (např. v Praze se rozvádí každé druhé manželství) Rozvedení manželé, kteří většinou nemají děti svěřeny do své péče, odmítají soudem určenou povinnost výživného plnit. Lze dokonce tvrdit, že se svému bývalému partnerovi z různých důvodů mstí a neberou ohledy na sociální poměry zejména nezletilých dětí. V důsledku neplnění soudem stanovené vyživovací povinnosti se tyto děti dostávají do stavu sociální nouze a bývají často terčem posměchu ostatních spolužáků, jejichž rodiče mohou různé materiální potřeby pokrýt. Je zcela běžné, že rozvedená matka nemá v důsledku neplacení výživného např. na úhradu lyžařského zájezdu a stále častěji se bohužel stávají případy, kdy osamělý rodič nemá finanční prostředky na stravné ve školní jídelně. Z těchto dětí se pak logicky stávají sociální vydědenci, kteří, jak jinak, si prostředky na věci a prožitky, které nemohou v důsledku neplacení výživného mít, opatřují různým druhem trestné činnosti. Z těchto důvodů je naprosto důležité, aby zejména vymáhání pohledávek na výživném bylo co nejefektivnější a stanovený právní řád byl dodržován.

Ať se na neplacení alimentů (výživného) díváme z jakéhokoliv úhlu pohledu, situace je v podstatě kritická a je třeba jí věnovat v rámci vymáhání pohledávek obzvláštní pozornost a opravdu se věnovat vylepšení legislativy v této oblasti. Statistika opravdu v tomto směru bije na poplach a je statisticky dokázáno, že v České republice se v průměru rozvádí každé druhé manželství (nepočítaje děti z nemanželských svazků) a po rozvodu těchto manželství neplatí výživné 40% povinných rozvedených rodičů a jsou s úhradou více než 4 měsíce v prodlení.

Nutno konstatovat (jak vyplývá, ze statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR) je neplacení stanoveného výživného v České republice třetí nejčastěji řešený trestný čin. Proto se právě hledá cesta, jak z této úzké uličky ven, aby se zamezilo sociálnímu propadu rodin, které mají de facto pouze jednoho živitele a správná výživa dítěte je ohrožena.

Je pravdou, že ve většině evropských států institut zálohovaného výživného existuje na bázi, že stát výživné zálohuje a zpětně je na dlužníkovi vymáhá. Má se za to, že stát má větší sílu k vymáhání nežli rodič samoživitel.

Podle autorova názoru je však tento předpoklad chybný. Pohledávky na výživném spadají do obecného státem zavedeného režimu vymáhání pohledávek (exekuční titul, výkon rozhodnutí, exekuce) a je docela těžké si představit, že stát by dokázal tyto pohledávky vymáhat lépe nežli člověk-rodíč samozivitel, který je s vymožením pohledávky niterně spjat. Dále nutno pomýšlet na to, že:

- zálohované výživné, které bude těžko nebo vůbec vymahatelné, je vlastně další sociální dávkou vypláčenou státem
- je velmi lehce zneužitelné těžko nebo vůbec nepřizpůsobivými občany

Vzhledem k navrhovanému věcnému záměru zákona o zálohovaném výživném, jehož součástí je studie společnosti Aperio-společnosti pro zdravé rodičovství, jsou čtyři varianty možného postupu. Při legislativním zvládnutí dané problematiky zálohovaného výživného by se autor přiklonil k výše uvedené **variantě 1**, která obsahuje zrevidování současné právní úpravy výživného včetně jeho následného vymáhání, hledání slabých míst v systému, zlepšení fungování justice v této oblasti, zefektivnění způsobů vymáhání dlužného výživného soukromoprávní cestou, tedy zvážení možných kroků v rámci soudního výkonu rozhodnutí a exekuční činnosti a rozšíření spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Je tím myšleno tzv. „vychytat“ a prohloubit specifika vymáhání pohledávek na výživném (zpřísnit odebrání řidičských průkazů neplatičům výživného), neboť slovenská verze placení zálohovaného výživného státem nepřináší její adekvátní návratnost.

6 Závěr

Problematika pohledávek a jejich vymáhání je velmi specifickou tematikou právního systému státu. Od procenta úspěšnosti vymáhání se přímo odvíjí prosperita státu. Pohledávky na výživném a jejich vymáhání se přímo dotýkají zdravého rozvoje mládeže do adolescentního věku. Studováním dostupných právních materiálů zabývajících se problematikou pohledávek, autor této bakalářské práce dospěl k tomu, že problematika evidence a vymáhání v režimu státu je jedním z hlavních momentů jeho funkčnosti a zvládnutí této problematiky je důležité pro prosperitu samotného státu a ovlivňuje životní úroveň jeho obyvatel. Vymáhání dlužného výživného je speciální kategorií vymáhání pohledávek se všemi svými zvláštnostmi a sociálním aspektem.

Novou myšlenkou, jak těmto samoživitelům ulevit je již výše uvedený **institut náhradního výživného**, kde by na žádost platil výživné stát a na dlužnících je zpětně vymáhal a tím by se přenesla odpovědnost z rodiče, který má dítě ve vlastní péči, na stát. K tomuto kroku se přistupuje proto, aby se ukázalo, že na pohledávky na výživném běžné vymáhací postupy dané legislativou České republiky nestačí. Platbu zálohovaného výživného placeného státem se snaží prosadit v současné době ministryně práce a sociálních věcí Michaela Marksová. Je třeba chápat její snahu pomoci rodičům samoživitelům, ale zároveň je nutno si položit otázku, zda je správné tímto návrhem zálohovaného výživného umožnit rodičům-neplatičům výživného další neplnění závazků a de facto se vysmívat soudem stanoveným povinností.

Na druhou stranu je však možné říci, že stát by byl proti neplatičům výživného silnějším protivníkem než samotný rodič, kterému je výživné odpíráno. Zpětné vymáhání výživného od neplatičů by prováděli profesionálové, státní úředníci, detailně seznámení se situací a problémem by nemělo být ani hrazení různých poplatků za služby, které se při vymáhání výživného od neplatičů účtují.

Je třeba se nad problematikou zamyslet tak, aby se situace s vymáháním výživného co nejvíce zefektivnila a tím se zamezilo negativnímu sociálnímu dopadu na děti z rozvrácených rodinných vztahů.

7 Zdroje

7.1 Odborná literatura

DRBOHLAV, Josef ; POHL Tomáš. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. 2011. 244 s. Daňová řada. ISBN 978-80-7357-599-1

MATOUŠEK, Oldřich; PAZLAROVÁ, Hana. *Státní orgány sociálněprávní ochrany dětí: dobrá praxe z pohledu rodin a pracovníků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. 168 s. ISBN 978-80-246-3336-7

KLEIN, Bohuslav. *Právní fórum č.4/2008 : měsíčník věnovaný soukromému právu*. Ročník V. Praha: ASPI, a.s. 2008. ISSN 1214-7966

PILÁTOVÁ, Jana; RICHTER, Jaroslav. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi: praktická řešení a vzory, daňová a účetní problematika, vybraná související ustanovení*. Olomouc: ANAG, 2009. 111 s. Účetnictví (ANAG). ISBN 978-80-7263-534-4

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právní fórum č.4/2008 : měsíčník věnovaný soukromému právu*. Ročník V. Praha: ASPI, a.s. 2008. ISSN 1214-7966

VONDRÁKOVÁ, Alena. *Vymáhání pohledávek*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer. Česká republika. 2011. 868 s. ISBN 978-80-7357-686-8

WINTEROVÁ, Alena; FRISCHMANN, Petr. *Občanské právo procesní*. 2. Vydání, Praha: ISV, 1996. 292 s. ISBN 80-85866-17-x

7.2. Internetové zdroje

CZSO.CZ. *Rozvodovost* [online]. 2013. Český statistický úřad. [cit. 2017-02-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/20554223/130069-14_3.pdf/ee1ceda6-f69f-411e-9005-fb15d92a56f4?version=1.0

VLADA.CZ. *Návrh věcného záměru zákona o zálohovaném výživném* [online]. 2014. Úřad vlády České republiky. [cit. 2017-02-16]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=korn9rnhcf41>

7.3. Legislativní dokumenty

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (vyhláška č. 500/2002 Sb.)

zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení

zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

zákon č. 201/2008 Z. z., o náhradnom výživnom

8 Seznam grafů a tabulek

Graf 1 Počet rozvodů v České republice mezi lety 2013-2015	32
Tabulka 1 Podíl rozvodů vyššího pořadí podle pohlaví a vzdělání (%)	33
Tabulka 2 Rozvodovost podle délky trvání manželství	34
Tabulka 3 Rozvody podle počtu nezletilých dětí	35
Tabulka 4 První rozhodnutí o výživě dítěte povinnost platit výživné	36
Tabulka 5 Stanovení povinnosti placení výživného pro případ rozvodu	36

9 Přílohy

Příloha 1 Slovenský zákon o náhradním výživném	50
--	----

ZBIERKA **ZÁKONOV**
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2008

Uverejnené: 12.06.2008

Účinnosť od: 01.07.2013

201

ZÁKON

z 15. mája 2008

**o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z.
o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů
Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z.**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

§ 1

Predmet úpravy

Tento zákon upravuje poskytovanie náhradného výživného, ktorým sa prispieva na zabezpečenie výživy nezaopatreného dieťaťa,¹⁾ ktoré má nárok na náhradné výživné (ďalej len „oprávnená osoba“).

§ 2

Nárok na náhradné výživné

(1) Oprávnená osoba má nárok na náhradné výživné, ak

- a) rodič oprávnenej osoby alebo iná fyzická osoba, ktorej bola právoplatným rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou uložená povinnosť platiť výživné oprávnenej osobe (ďalej len „povinná osoba“), neplní vyživovaciu povinnosť v plnej výške, v lehote a spôsobom určených právoplatným rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou najmenej tri po sebe nasledujúce mesiace od splatnosti poslednej splátky výživného a ak exekučné konanie trvá najmenej tri mesiace od doručenia návrhu na vykonanie exekúcie exekútorovi a povinná osoba nezačala platiť výživné alebo
- b) jej nevznikol nárok na sirotsky dôchodok alebo sirotsky výsluhový dôchodok, alebo suma sirotského dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku, alebo suma sirotských dôchodkov alebo sirotských výsluhových dôchodkov je nižšia ako suma minimálneho výživného.²⁾

(2) Oprávnená osoba, ktorá spĺňa jednu z podmienok uvedených v odseku 1, má nárok na náhradné výživné, ak

- a) má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a zdržiava sa na území Slovenskej republiky a
- b) priemerný mesačný príjem podľa § 3 za posledných šesť kalendárnych mesiacov predchádzajúcich kalendárnemu mesiacu, v ktorom bola podaná žiadosť o náhradné výživné (ďalej len „žiadosť“), nepresahuje 2,2 násobku sumy životného minima;³⁾ na účely posúdenia

priemerného mesačného príjmu samostatne zárobkovo činnnej osoby sa použije posledné daňové priznanie samostatne zárobkovo činnnej osoby.

(3) Ak je oprávnenou osobou dieťa, ktoré je povinné plniť povinnú školskú dochádzku,⁴⁾ podmienkou nároku na náhradné výživné je aj riadne plnenie tejto povinnosti.

(4) Ak sa povinná osoba zdržiava v cudzine, podmienka trvania exekučného konania podľa odseku 1 písm. a) sa považuje za splnenú, ak žiadateľ o náhradné výživné preukáže potvrdením Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže⁵⁾ (ďalej len „centrum“) ako prijímajúceho orgánu a odosielajúceho orgánu v oblasti vymáhania výživného podľa medzinárodných dohovorov,⁶⁾ že

- a) návrh na uznanie a výkon rozhodnutia vo veci vymáhania výživného bol postúpený príslušnému prijímajúcemu orgánu v cudzine a od postúpenia návrhu do cudziny uplynuli najmenej tri mesiace alebo
- b) vymáhanie výživného z cudziny nie je možné.

(5) Podmienka podľa odseku 2 písm. a) sa považuje za splnenú, ak sa oprávnená osoba zdržiava mimo územia Slovenskej republiky z dôvodu štúdia v cudzine.

§ 3

Posudzovanie príjmu

(1) Na účely nároku na náhradné výživné sa spoločne posudzuje príjem

- a) oprávnenej osoby a príjem, ktorý na túto oprávnenú osobu poberá iná fyzická osoba, ak oprávnená osoba žije v domácnosti samostatne alebo s inou fyzickou osobou,
- b) manžela, manželky a nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti,
- c) rodičov a nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti,
- d) manželov alebo rodičov, ktorí sú sami nezaopatrené deti, príjmy, ktoré na ne poberá iná fyzická osoba, a príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti.

(2) Príjem podľa odseku 1 je príjem podľa osobitného predpisu.⁷⁾

(3) Do úhrnu príjmov podľa odseku 1 sa nezahrňa príjem povinnej osoby.

§ 4

Výška náhradného výživného

(1) Náhradné výživné, na ktoré má nárok oprávnená osoba podľa § 2 ods. 1 písm. a), je vo výške výživného určeného právoplatným rozhodnutím súdu alebo súdom schválenej dohody, najviac vo výške 1,2 násobku sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa.³⁾

(2) Ak povinná osoba neplní vyživovaciu povinnosť v plnej výške, náhradné výživné je vo výške rozdielu medzi výškou výživného určeného právoplatným rozhodnutím súdu alebo súdom schválenej dohody, najviac vo výške 1,2 násobku sumy životného minima pre nezaopatrené dieťa³⁾ a výškou zaplateného výživného povinnou osobou.

(3) Náhradné výživné, na ktoré má nárok oprávnená osoba podľa § 2 ods. 1 písm. b), je vo výške

- a) minimálneho výživného,²⁾ ak oprávnenej osobe nevznikol nárok na sirotsky dôchodok alebo sirotsky výsluhový dôchodok,
- b) rozdielu medzi sumou sirotského dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku, alebo úhrnom súm sirotských dôchodkov alebo sirotských výsluhových dôchodkov a minimálnym výživným,²⁾ ak suma týchto dôchodkov je nižšia ako minimálne výživné.²⁾

§ 5**Pôsobnosť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny vo veciach náhradného výživného**

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny príslušný podľa miesta trvalého pobytu oprávnenej osoby (ďalej len „úrad“)

a) rozhoduje

1. o nároku na náhradné výživné podľa § 2,
2. o trvaní nároku na náhradné výživné podľa § 6 a § 9 ods. 5,
3. o znížení alebo zvýšení výšky náhradného výživného podľa § 9 ods. 3 a 4,
4. o zastavení výplaty náhradného výživného podľa § 9 ods. 1 a 2,
5. o zániku nároku na náhradné výživné podľa § 7,
6. o povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy náhradného výživného podľa § 10,
7. o uložení pokuty za správny delikt podľa § 13,

b) vypláca náhradné výživné,

c) prehodnocuje trvanie nároku na náhradné výživné,

d) prejednáva priestupky podľa § 14.

§ 6**Prehodnocovanie trvania nároku na náhradné výživné**

Trvanie nároku na náhradné výživné prehodnocuje úrad každých šesť kalendárnych mesiacov; lehota na prvé prehodnotenie začína plynúť od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom začalo konanie o náhradnom výživnom.

§ 7**Zánik nároku na náhradné výživné**

Nárok na náhradné výživné zanikne, ak

- a) oprávnená osoba prestane spĺňať podmienky podľa § 2,
- b) povinná osoba začne plniť voči oprávnenej osobe vyživovaciú povinnosť; za plnenie vyživovacej povinnosti sa považuje jej plnenie najmenej počas troch mesiacov v plnej výške, v lehote a spôsobom určených právoplatným rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou, alebo
- c) fyzická osoba, ktorej úrad vypláca náhradné výživné (ďalej len „poberateľ náhradného výživného“), nesplní povinnosť podľa § 12 ods. 1 písm. b).

§ 8**Výplata náhradného výživného**

(1) Úrad vypláca náhradné výživné poberateľovi náhradného výživného v hotovosti mesačne pozadu, najskôr od prvého dňa v mesiaci, v ktorom bola podaná žiadosť, ak tento zákon neustanovuje inak. Náhradné výživné sa vypláca za celý kalendárny mesiac, aj keď podmienky nároku boli splnené len za časť kalendárneho mesiaca. Náhradné výživné sa nevypláca do cudziny.

(2) Úrad vyplatí náhradné výživné za tri kalendárne mesiace predchádzajúce kalendárnemu mesiacu, v ktorom bola podaná žiadosť, ak oprávnená osoba za toto obdobie spĺňa podmienky nároku na náhradné výživné a žiadateľ o náhradné výživné požiada o vyplatenie náhradného výživného za toto obdobie. To neplatí, ak ide o nárok na náhradné výživné podľa § 2 ods. 1 písm. b) a odseku 4 písm. b).

(3) Úrad vypláca náhradné výživné na účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, ak o to žiadateľ o náhradné výživné alebo poberateľ náhradného výživného písomne požiada alebo požiada podaním žiadosti elektronickými prostriedkami podpísanej zaručeným elektronickým podpisom; úrad je povinný tejto žiadosti vyhovieť.

(4) Ak výška náhradného výživného podľa § 4 je nižšia ako 0,66 eura za mesiac, úrad náhradné výživné nevypláca.

§ 9

Zastavenie výplaty náhradného výživného a zmena výšky náhradného výživného

(1) Úrad zastaví výplatu náhradného výživného, ak

- a) subjekt uvedený v § 12 ods. 2 nesplní povinnosť podľa § 12 ods. 2,
- b) vznikne dôvod na prešetrovanie trvania nároku na náhradné výživné a na jeho výplatu,
- c) poberateľ náhradného výživného požiada o zastavenie výplaty náhradného výživného.

(2) Úrad zastaví výplatu náhradného výživného podľa odseku 1 písm. a) a b) od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa už vyplatilo náhradné výživné. Úrad zastaví výplatu náhradného výživného podľa odseku 1 písm. c) odo dňa uvedeného v žiadosti o zastavenie výplaty náhradného výživného, najskôr odo dňa doručenia tejto žiadosti úradu.

(3) Úrad zvýši alebo zníži náhradné výživné, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na určenie jeho výšky, od prvého dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom nastala zmena skutočností rozhodujúcej na určenie jeho výšky.

(4) Ak sa zvýšila výška výživného právoplatným rozhodnutím súdu alebo súdom schválenou dohodou spätne za obdobie, za ktoré sa náhradné výživné už vyplatilo, úrad zvýši náhradné výživné od prvého dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom mu bolo doručené právoplatné rozhodnutie súdu alebo súdom schválená dohoda.

(5) Ak pominuli dôvody, pre ktoré bola zastavená výplata náhradného výživného podľa odseku 1 písm. a) alebo b), a podmienky nároku na náhradné výživné trvajú, úrad rozhodne o trvaní nároku na náhradné výživné a obnoví výplatu náhradného výživného odo dňa jej zastavenia.

§ 10

Vrátenie a zúčtovanie náhradného výživného

(1) Ak sa náhradné výživné vyplatilo neprávom alebo vo vyššej sume ako patrilo, alebo ak sa dodatočne zistí, že zanikol nárok na náhradné výživné alebo nastala zmena skutočností rozhodujúcich na jeho vyplácanie alebo na určenie jeho výšky za obdobie, za ktoré sa náhradné výživné už vyplatilo, poberateľ náhradného výživného je povinný vrátiť neprávom vyplatené sumy alebo sumy vyplatené vo vyššej sume, ako patrili.

(2) Sumy podľa odseku 1 sa zúčtujú so sumami bežne vyplácaného náhradného výživného, ak nárok na náhradné výživné trvá. Po zúčtovaní podľa prvej vety výška bežne vyplácaného náhradného výživného nesmie byť nižšia ako minimálne výživné.²⁾ Sumy podľa odseku 1 sa môžu uhradiť aj jednorazovo so súhlasom poberateľa náhradného výživného, ktorému sa vyplatili.

(3) Nárok na vrátenie náhradného výživného vyplateného neprávom alebo v nesprávnej výške zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, keď úrad túto skutočnosť zistil, najneskôr uplynutím desiatich rokov odo dňa, za ktorý sa náhradné výživné vyplatilo.

§ 11**Konanie o náhradnom výživnom**

(1) Na konanie o náhradnom výživnom sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní,⁸⁾ ak tento zákon neustanovuje inak. Na konanie o náhradnom výživnom sa nevzťahujú ustanovenia § 60, 61 až 68 zákona o správnom konaní.

(2) Konanie o náhradnom výživnom sa začína na základe písomnej žiadosti alebo žiadosti podanej elektronickými prostriedkami podpísanej zaručeným elektronickým podpisom.

(3) Žiadosť podáva žiadateľ o náhradné výživné, ktorým je oprávnená osoba, rodič oprávnenej osoby, iná fyzická osoba, ktorej má povinná osoba podľa právoplatného rozhodnutia súdu alebo súdom schválenej dohody platiť výživné pre oprávnenú osobu, alebo rodič oprávnenej osoby, ktorej nevznikol nárok na sirotsky dôchodok alebo sirotsky výsluhový dôchodok, alebo suma sirotského dôchodku alebo sirotského výsluhového dôchodku, alebo suma sirotských dôchodkov alebo sirotských výsluhových dôchodkov je nižšia ako suma minimálneho výživného.

(4) Žiadosť obsahuje meno, priezvisko, rodné číslo a trvalý pobyt oprávnenej osoby, a ak žiadateľ o náhradné výživné nie je oprávnená osoba, žiadosť obsahuje aj meno, priezvisko, rodné číslo a trvalý pobyt žiadateľa o náhradné výživné. Na výzvu úradu žiadateľ o náhradné výživné doplní ďalšie údaje o svojej osobe alebo o osobách, ktoré sa s ním spoločne posudzujú podľa § 3 a ktoré sú nevyhnutné na konanie o náhradnom výživnom. Úrad osobné údaje môže spracúvať a prístupňovať len na účel náhradného výživného.

(5) K žiadosti sa prikladá

- a) právoplatné rozhodnutie súdu alebo súdom schválená dohoda, na základe ktorých povinná osoba je povinná platiť výživné oprávnenej osobe,
- b) potvrdenie exekútora, že exekučné konanie trvá najmenej tri mesiace od doručenia návrhu na vykonanie exekúcie,
- c) potvrdenie centra o postúpení návrhu na uznanie a výkon rozhodnutia vo veci vymáhania výživného príslušnému prijímaciemu orgánu v cudzine a od postúpenia návrhu do cudziny uplynuli najmenej tri mesiace alebo potvrdenie, že vymáhanie výživného z cudziny nie je možné,
- d) potvrdenie Sociálnej poisťovne o výške sirotského dôchodku, sirotských dôchodkov alebo potvrdenie o nepriznaní sirotského dôchodku, alebo potvrdenie útvaru sociálneho zabezpečenia,⁹⁾ alebo Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia⁹⁾ o výške sirotského výsluhového dôchodku, sirotských výsluhových dôchodkov, alebo potvrdenie o nepriznaní sirotského výsluhového dôchodku,
- e) potvrdenie školy o riadnom plnení povinnej školskej dochádzky oprávnenou osobou alebo potvrdenie strednej školy alebo vysokej školy o sústavnej príprave oprávnenej osoby na povolanie štúdiom; to neplatí, ak ide na strednej škole o štúdium popri zamestnaní, kombinované štúdium a štúdium jednotlivých vyučovacích predmetov a na vysokej škole o externé štúdium,
- f) potvrdenie o príjme oprávnenej osoby a o príjmoch osôb, ktorých príjmy sa posudzujú spoločne.

(6) Úrad nevydáva písomné rozhodnutie, ak po prehodnotení trvania nároku na náhradné výživné podľa § 6 sa nezmení jeho výška. O výsledku prehodnotenia úrad vyhotoví písomný záznam a rozhodnutie zaznamenaná v spise.

(7) Odvolanie proti rozhodnutiu o znížení výšky náhradného výživného, o zastavení výplaty náhradného výživného alebo o zániku nároku na náhradné výživné nemá odkladný účinok.

(8) Na účely doručovania verejnou vyhláškou sa použijú osobné údaje poberateľa náhradného výživného, ktorými sú meno, priezvisko a posledný známy trvalý pobyt.

§ 12

Povinnosti pri poskytovaní náhradného výživného

(1) Poberateľ náhradného výživného je povinný

- a) informovať úrad o každej zmene skutočností rozhodujúcich na trvanie nároku na náhradné výživné, na jeho výšku a na jeho vyplácanie bez zbytočného odkladu, najneskôr do ôsmich dní odo dňa zmeny týchto skutočností,
- b) na výzvu úradu preukázať skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku na náhradné výživné, na jeho výšku a jeho vyplácanie, a to v lehote určenej úradom.

(2) Na účely prehodnotenia trvania nároku na náhradné výživné podľa § 6 je na výzvu úradu

- a) exekútor povinný predložiť potvrdenie o priebehu exekučného konania a o stave exekúcie ku dňu vydania tohto dokladu,
- b) centrum povinné predložiť potvrdenie o stave a priebehu výkonu rozhodnutia alebo potvrdenie o nemožnosti vymáhania výživného z cudziny,
- c) Sociálna poisťovňa povinná predložiť potvrdenie o výške sirotského dôchodku a potvrdenie o nepriznaní alebo o odňatí sirotského dôchodku,
- d) útvar sociálneho zabezpečenia⁹⁾ alebo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia⁹⁾ povinný predložiť potvrdenie o výške sirotského výsluhového dôchodku a potvrdenie o nepriznaní alebo o odňatí sirotského výsluhového dôchodku,
- e) škola povinná predložiť potvrdenie o plnení povinnej školskej dochádzky oprávnenou osobou,
- f) škola povinná predložiť potvrdenie preukazujúce sústavnú prípravu oprávnenej osoby štúdiom na povolanie.

(3) Osoby uvedené v odseku 2 predkladajú úradu potvrdenia podľa odseku 2 písomne a bezplatne v lehote do ôsmich dní od doručenia výzvy. Úrad sa s osobami uvedenými v prvej vete môže dohodnúť na poskytnutí informácií aj inak.

(4) Ak úrad rozhodol o priznaní náhradného výživného podľa § 2 ods. 1 písm. a), je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní¹⁰⁾ podozrenie zo spáchania trestného činu zanedbania povinnej výživy, ak tak už neurobila oprávnená osoba alebo žiadateľ o náhradné výživné.

§ 13

Správne delikty

(1) Úrad je oprávnený uložiť pokutu subjektom uvedeným v § 12 ods. 2 za nesplnenie povinností ustanovených v § 12 ods. 2 do výšky 331,93 eura.

(2) Úrad pri ukladaní pokuty podľa odseku 1 a určení výšky pokuty prihliada na závažnosť nesplnenia povinností. Za závažné porušenie povinností sa považuje najmä opakované a neodôvodnené nesplnenie povinností ustanovených v § 12 ods. 2.

(3) Ak úrad v rozhodnutí o pokute určí osobe uvedenej v § 12 ods. 2 lehotu na splnenie povinností podľa § 12 ods. 2 a táto osoba v určenej lehote povinnosť nesplní, môže úrad uložiť pokutu opakovane za nesplnenie tej istej povinnosti.

(4) Pokutu podľa odseku 1 môže úrad uložiť do jedného mesiaca odo dňa uplynutia lehoty na splnenie povinností podľa § 12 ods. 2 a opakovanú pokutu podľa odseku 3 môže úrad uložiť do jedného mesiaca odo dňa uplynutia lehoty na splnenie povinnosti uvedenej v rozhodnutí o pokute.

§ 14

Priestupky

(1) Priestupku sa dopustí poberateľ náhradného výživného, ak opakovane a neodôvodnene nesplní povinnosť ustanovenú v § 12 ods. 1 písm. b).

(2) Za priestupok podľa odseku 1 môže úrad uložiť pokutu do výšky 165,96 eura.

(3) Pri ukladaní pokuty podľa odseku 2 a určení výšky pokuty úrad prihliada na následky nesplnenia povinnosti.

(4) Na konanie o priestupkoch sa vzťahuje osobitný predpis.¹¹⁾

§ 15

Spoločné ustanovenia

(1) Sumy vrátené na náhradnom výživnom, ktoré sa vyplátili neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili, a suma uhradenej pokuty sú príjmom štátneho rozpočtu.

(2) Nárok na náhradné výživné nemožno postúpiť.

(3) Ak sa náhradné výživné priznalo pred smrťou oprávnenej osoby, splatné sumy, ktoré sa nevyplátili do dňa smrti oprávnenej osoby, sa nevypláčia.

§ 16

Prechodné ustanovenia

(1) O podaných žiadostiach o náhradné výživné, o ktorých sa nerozhodlo do 30. júna 2008, sa rozhodne podľa tohto zákona.

(2) Trvanie nároku na náhradné výživné, na ktoré vznikol nárok pred 1. júlom 2008 a ktoré sa vypláca po 30. júni 2008, úrad prehodnotí podľa tohto zákona do 30. septembra 2008.

(3) Pohľadávka, ktorá vznikla z poskytnutého náhradného výživného do 30. júna 2008, sa vymáha podľa zákona účinného do 30. júna 2008.

(4) Ak rozhodnutie o úhrade náhrady za poskytnuté náhradné výživné a o úhrade penále nenadobudlo právoplatnosť do 30. júna 2008, úrad toto konanie zastaví.

(5) Ak rozhodnutie o úhrade penále nadobudlo právoplatnosť do 30. júna 2008 a penále sa nezaplatilo, povinnosť zaplatiť penále zaniká. Penále zaplatené po 1. júli 2008 úrad povinnej osobe vráti.

(6) Ak rozhodnutie o náhradnom výživnom nenadobudlo právoplatnosť do 30. júna 2008 z dôvodu, že bolo proti nemu podané odvolanie, odvolací orgán zruší toto rozhodnutie a vráti vec prvostupňovému orgánu, ktorý postupuje podľa tohto zákona.

§ 17

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa zákon č. 452/2004 Z. z. o náhradnom výživnom v znení zákona č. 613/2004 Z. z.

Čl. II

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 79 sa vypúšťa odsek 2.
Doterajší odsek 3 sa označuje ako odsek 2.
2. Vypúšťa sa poznámka pod čiarou k odkazu 16.
3. § 80 znie:

„§ 80

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny môže poskytovať náhradné výživné na zabezpečenie výživy oprávneného podľa osobitného predpisu.17a)“.
Poznámka pod čiarou k odkazu 17a znie:

„17a) Zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z. Zákon č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom a o zmene a doplnení zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 615/2006 Z. z.“.

Čl. III

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2008.

Ivan Gašparovič v. r.

Pavol Paška v. r.

Robert Fico v. r.

- 1) § 3 zákona č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 532/2007 Z. z.
- 2) § 62 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 3) § 2 zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- 4) § 34 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov.
- 5) Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- 6) Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 33/1959 Zb. o Dohovore o vymáhaní výživného v cudzine. Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 14/1974 Zb. o Dohovore o uznaní a vykonateľnosti rozhodnutia o vyživovacej povinnosti k deťom. Vyhláška ministra zahraničných vecí č. 132/1976 Zb. o Dohovore o uznávaní a výkone rozhodnutí o vyživovacej povinnosti.
- 7) § 4 zákona č. 601/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.
- 8) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.
- 9) Zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- 10) § 10 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.
- 11) Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.